

საქართველოს მშენებელი

საქართველოს
მშენებლის
კავშირის

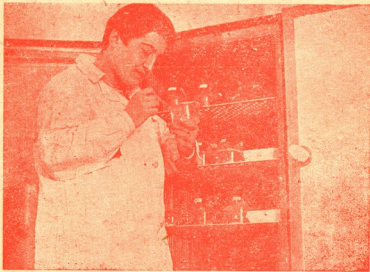
საქართველოს
მშენებლის
კავშირის

1933

ოქტომბერი

საქართველოს შ. კ. თ. ტენცხალაძის შარბილისა და განათლების სსს. კომისარიატის პურნალი შედარებითი ბიოლოგიის ინსტიტუტის მიერ გამომცემი

საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის გამომცემლობის მიერ გამოცემული

შინაგარე

1. ერთი ცხელითაგანი — ლექსი გ. კაქაბაძის	1
2. ოქტომბრული კავკასიონის მწვერვალზე	3
3. პირველი მისი — ლექსი იანის	8
4. მწვანე ქალაქი — მოთხრობა შ. თაბუკაშვილის	9
ბ. კურდღელი — ლექსი ნ. დაფნარელის	16
6. ძიამ ყელი გაიხველა — მოთხრობა მედეა გოგოშვილის	18
7. გაზაფხული — ლექსი გ. კაქაბაძის	20
8. კოდოები და დათვი — მოთხრობა შამინ-საბირიასის, გაღმოკეთ- ბული შოთა გაფრინდაშვილის მიერ	22
9. გაზაფხულის დილა — ლექსი ს. მთვარაძის	28
10. აბრეშუმის ჭია — ნინო ტყეშელაშვილის	30
11. რეზოს ბაღა — ლექსი შ. სამადაშვილის	37
12. ვაშლის მტრები — მიმქრალის	38
13. სხვა გვარი გაზაფხული — ლექსი შ. კალანდაძის	48
14. პირველი მოწაფე გოგონა — პიესა ნ. ნ.	44

აივნსუ ზის და დინჯად
 წიგნს კითხულობს მერი,
 ეხოში კი მომუშავე
 უფროსი ძმა ძღერის
 და ხეები შეფოთლილი
 ბოლსუ დებუნ ჩეროს...
 მერი ზის და წიგნს კითხულობს,
 ბუჯითობას ჩემობს.
 თუძცა იწუვეს სათამაშოდ
 სოფლის შარა თვისკენ,
 ხის ფოთლები, ვუბაილები
 და ბაღასთა სისქე,
 მკერამ მერი თვალს არ ამღვეს,
 ნებისყოფას იჩენს,
 არც იკარებს ლხინდარა
 გოგონებს და ბიჭებს.

აბა შრომას წინანდურად
 ხსლაც რომ არ უკლებს:
 ეუო, დღეჲდის რაც იცელება,
 წლის ბოლოა უკვე.
 ახლა ჯავრობს: რატომ უის
 ოთხ საგანში სუსტი!
 ნუთუ მანამ არ იცოდა
 ზარმაცს დრო არ უცდის!

მწვავედ ახსოვს: როგორ დარცხება,
 როგორ გახდა მწუთსკედ,
 როცა მშობლებს შერის ქცევა
 და ნიშნები უთხრეს.

აი მიტომ გარჯაშია,
 მისგდა — შრომას არკებს,
 გადაწვეიტა: დაეწიოს
 ბეჯითებს და კარკებს.

და ეველას სთხოვს: წუნარად
 იონ,
 ნუ ეტყვიან რამეს,
 რაც მის გზას დაგარჯილობას
 გამრუდავს და აუნებს.

გიორგი კაჭახიძე.

ავტორის შენიშვნა:

კარგი არის, ცელქო მერი,
 უიმედო არ ხარ,
 მაგრამ ზარმაცს ბეჯითობა
 რას გიშველის ახლა?!
 გვიანლაა, ვერ იქნები
 გადასულთა შორის:

მოწაფენი არ გადაეყო
 უკანასკნელ შრომით.
 გულს კი მაინც ნუ გაიტებს,
 წიგნთან იყავ ახლო,
 უნდა შენი წარმატება
 მომავლიდან ენახოთ.

ვის არ უსვირნია ჩვენს მათ-გორაკებსე, რომელი მასწავლებელი იქნება ისეთი, რომელსაც ჩიტებივით ცქრილა ბავშვები არ წაუვანოს სკოლისა და ბაღების მასლობელ გორაკებსე საექსკურსიოდ, ვის არ დაუნახავს კავკასიონის მთების თოვლით შესამებული მწვერვალები!

ვეელაზე ძალაღს მათ შორის ვასბეგის შეინჯარი ქება, რომლის ძირშიც ცხოვრობენ მოსკევეები და მთიელები.

ვასბეგი ტფილისის მასლობლადაა. ბეერი ჩვენი ბავშვთაგანი კიდევაც ეოფილა მის ძირში ეტლებით და აუტომობილებით, მაგრამ ბეერს ჩვენგანს არავითარი წარმოდგენა არა აქვს ვასბეგის მთის თანამომე ბრუნდსაბძელასე. იგი ქალაქიდან არ იხედება, რადგან გაცილებით დაბალია თვით ვასბეგსე. სმაკიეროდ ბრუნდსაბძელა, რომელიც გვერდსე გადაწოლილ საბძელივით მრუდება ჩასირული მთებში, ძლიერ კარგად მოხანს ქართლის ველმინდვრებიდან და გორაკებიდან. ბრუნდსაბძელას ძირში და მიდამოებში ცხოვრობენ ოსები.

ჩასხედით მატარებელში. სულ რამდენიმე საათის შემდეგ მისვალთ სადგურ გორამდე, აქ კი იცდიან აუტომობილები, ეტლები და ფურკონები. აქედან კიდევ რამდენიმე საათის სასიარულოა, და მისვალთ ცსინვალში.

ცხინვალის ზატარა ქალაქია, როგორც კორი ან სტალინისი.

ოსების ბოლშევიკებმა თავი-
სი რესპუბლიკის დედა-ქალაქად
ლაქს კომპარტიის დიდი
ბელადის სახელი უწოდეს.
ამიერიდან ზატარა ცხინვალს
სტალინირი ჰქვია.

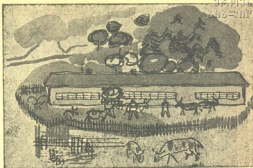
ქალაქი ჩავარდნილია მა-
ღალ და გადაბარდნილ ნი-
კუის ჩრდილებში, რამ-
დენიმე კილომეტრით გარ-
შემორტყმულია ვაშლისა და
მსხლის ბაღებით. შუაში ჩა-
უდის გიჟი მდინარე, ბრუნდ-
საბძელოსა და კავკასიო-
ნის ქედების ცრემლები—
ლიახვი, რომლის გულსვი-
აღობაზე ხალხური ლექსიც
კი არის გამოთქმული:

ლიახვა თქვა: „აუდიდები,
არაკუს არ დაუდარები,
ისე მივალ და მიუშვი,
თითქოს ფესს შეერას ნალები,
ცხინვალის ხიდს შეუთვალე:
აწ ვერსად დამუხლები!“

მართალია, გულსვიადი და ამაჟია ლიახვი, მაგრამ საქართ-
ველს ბოლშევიკებმა იგი დაიმორჩილეს: ლიახვის არსები ჭრის
ქართლის მინდორებს, ათი ათასობით ჰექტარებს რწყავს და აბიბი-
ნებს ზურის და ქერის ვანებს, ასასრდოებს და აცოცხლებს ლი-
ახვის სეობის ტყეებივით დამდგარ ხილის ბაღებს.

სტალინირი გამყენებულია სწორედ იმ ალაკას, სადაც სეობი-
დან შემოჭრილი ლიახვი ფართოდ იშლება ქართლის მინდორზე.

ცხინვალიდან იწყება მთის ოსეთი. ფართო და ხელისკუთხედით სწორი კასტრაცილი ძლიერ აღწევს სოფელ კესამდე. ფართო ველი უცებ ვიწროვდება და აქ ძალბალი კლდეები. დაფანტული და ფართო ღიანჭვი, ამ კლდოვან ხეუბი ნაძალელი, ხან აქ უძვრება კლდეს იღლიანს ქვეშიდან და ხან იქ, სადმე ნამუნარბან გორაკის ძირში. სა-

ავტომობილე და საეტლე ვსა ჯაჯასთან წუდება. თუ ოსეთის რომელიმე სოფელში მიდინართ, აქედან უკვე ცხენებით უნდა იმკასვროთ.

ჩვენ სოფელ ქოთანთოში მიუდივართ. ეს სოფელი ისე ძალბა და დასაყლეუთით ძღებაბრობს ბრუნსაბძელას ძირში, რომ იქიდან სანსერე (იმერეთი) უფრო გაცილებით ახლოსაა, ვიდრე ქართლი.

ქოთანთოში გვანტერესებს ოსეთის შემროსეობის საუკეთესო კოლმეურნეობა. ძალბა მთის წვერის ვაკესე და სათბებში აძენებულია უსარმაზარი ვასარმის ოდენა ქეთიერის გრძელი შენობა. სანამძის დიდი ქალაქები არ მენახა, მანამძის რომ ჩემთვის ეს ვეებერთელა შენობა ვჩვენებიათ, უფრო სანასლე მეკონებოდა, ვინემ ბოსელი. კარგად დასურული და ფართო ფანჯრებიანი შენობაა.

ქოთანთოში 72 კომლი ცხოვრობს, ვეელანი ოსები არიან. მათ შორის 51 კომლი არის გაბრთიანებული კოლმეურნეობაში, სსვა გლენებიც შემოდგომიდან აზირებენ კოლექტივში შესვლას, რომ საერთო ძალღონით დაამხადონ კარაქი და საუვარელი ვეელი.

ბოსლის მახლობლად, სულ ორასი ნაბიჯის დაშორებით, ფიქვითა და ნაძვით შემოსილ გორაკსე მოჩანს ღამაში ფიჭვის ფიცრებისაგან ნაძენი სახლი. ის ურბადლებს იბერობს იმით, რომ დილით, როგორც კი მსე ცას მოივლის, ამ ღამაში შენობის

მწვანინანი ესო იმ წამსვე იფსება ბავშვებით. სოკი მათგანი ფეს
 შიშველანა, სოკს ფეს აცვია ოსურად ლამაზად შეკერილი ქალა
 მნები. უცაბ ზარი ირეკვებნ

და ეს ევიღლ-სიცილა ბავ-
 შვების გროვა შედის შიგ-
 ნით და იკავებს თაფ-თავის
 ადგილს.

მასწავლებელი — ახალ-
 ვაზრდა, კარგად ჩაცმული-
 ოსი-ასწავლის მათ წე-
 რაკითხვას რუსულად და
 ოსურად.

დასვენებისას ემაწვილები ისევ კარგთ გამორბიან, ცოცხავენ
 სეებსე, თამაშობენ ჩილიკს და სოკნიც ეთამაშებიან იქვე მახლობ-
 ლად სათიბში გამოშვებულ კოლექტივის მხიარულ და კუნტრუშ-
 ხბობებს.

მასწავლებელს სკოლის ერთ ოთახში მოუწევია ღვინის კუთ-
 ხე. რა ფერადი სათამაშოები და ქალაღლები გინდათ, რომ შიგ არ
 ეწეოს. ზატარა და ლამაზი სკამები გარშემო შემოწვობილია სა-
 ერთო მაგიდებთან. კოლექტივის წვერი დედები ამ მაგიდასე უმას-
 ჰინძიდებიან თავიანთ შვილებს სურნელოვანი კარაქით, რბილი
 ზურით და რძით, როცა ემაწვილები დაიღლებიან და მოშივდებათ.
 ბოლოს ზარი ისევ ირეკება, და სწავლა-მეცადინეობა ან თამაშო-
 ბანი თავდება. ოქტომბრელები გარბიან შინ, ცოტა ხნის დასვენე-
 ბის შემდეგ კი კვლავ გაქანდებიან კოლექტივის ესოსა და მიდა-
 მოებში, შეიურიან თავს და მიდიან, სულ რამდენიმე ნაბიჯის
 იქით, მუდამ გაუმდნარ თოვლის ზვაჰსე.

თამაშობენ, სტიან, მღერიან და უუურებენ ზვაჰის სოხვას და
 დნობას, უუურებდენ, როგორ იწეება ღიახვის შენაკადის სათავეები.

სულ 64 ოქტომბრელია, ჯმუსხა ქერა ბავშვები. ოსეთის გა-
 საბჭოების 13 წლის თავი იყო. კოლმურნენი სოკნი ცხინვალში
 წავიდენ, სოკნიც ჯავაში, სოლო სოფლად დაჩენილმა ოსებმა ქა-

ლით-კაცინანად და ოქტომბრელების წევებით რამდენიმეჯერ შეძო-
ურეს კოლექტივის ბოსელს დოღებით და წითელი დროშებით.
— გაუმარჯოს საკოლმეურნეო მშენებლობას! — იძახოდენ ოქტომ-
ბრელები.

— გაუმარჯოს მსოფლიო რევოლუციას! გაუვიროდენ — ეაკა-
ცები.

ირგლივ კედლები და კლდის ზიტალოები წითელი საღებავე-
ბით იყო აწრელებული ასეთივე ღოზუნკებით.

როგორც ვთქვით, ქოთანთოს კოლმეურნეობა მოთავსებულია
ბრუნდნაბქელას ძირში, საუკუნოებით მდებარე და გაუძნარი თოჯ-
ლის შესობლად. ასეთივე კოლექტივებით და სკოლებით მოყენა-
ლია მთელი მთის ოსეთი.

ეს მიღწევა ოსებს იაფად არ დაუჯდათ. 1918-1919-1920 წლებ-
ში ოსეთის კლესობა მოითხოვდა ბურჟუაზიისა და კულაკების
უღლისაგან განთავისუფლებას. ამისათვის მათ ვეკლა სოფელში
თავს ესწმოდენ მენშევიკების ჯარები, უწვავედენ სახლებს, უსოცავ-
დენ და ართმევედენ საქონელს
და სერეტდენ ოსეთის საუკეთე-
სო ბოლშევიკებს.

ასლანდელი კომკავშირელები,
კოლექტივის წევრები, მაშინ
დედებს გულზე მისუტებული
ზატარება ჰქავდათ და გარბოდენ
მთებში, რომ გადაურჩინათ ისი-
ნი ტუვიის სეტვისაგან. მაშინ
არც ოქტომბრელებზე, არც კო-
ლექტივზე და არც ესოში სათა-
მაშოდ გამოსვლასე ფიქრიც არ

შეეძლოთ. კომუნისტურმა რევოლუციამ, რომელიც მოჰყვა კლესთა
აჯანუბებს ამ 13 წლის წინათ, ოსის მოსარდი თაობა და მოსა-
ხლეობა გადაარჩინა განადგურებასა და სიკვდილს.

გაუმარჯოს ლენინის დროშას!

—გაუმარჯოს სტალინს—ბეჭადთა ბეჭადს!

გაუმარჯოს ოსეთის ხალხის განთავისუფლების 13 წლის-
 თავს!—იძხოდენ ოქტომბრელები.

ღამდებოდა. კორაკიდან და ტუეებიდან გადმოვიფინა კოლექტი-
 ვის საქონელი. მწუქსები მოდენიდენ საქონელს.

მწველავეები ხელში თუნუქის კასრებით დაეშადნენ საწველად.
 სახელოსნოში ჯმუნა ოსმა სეპარატორი მოძარბა, ქოხებიდან ბო-
 ლი ამოვიდა.

პირველი მაისი.

იცო, რატომ მისარია
 ეს ჰირველი მაისი?
 ქუნა-ქუნა სიმღერა და
 საკვირი რომ გაისმის.

იცო, რატომ მისარია
 მეც მაისის ჰირველი?
 უამრავი ვარდი იცის
 ჭრელი და საკვირველი.

იცო, რატომ მისარია
 მაისობა ქალაქის?
 ქალაქგარეთ გაიძლეობ
 ერთდღიური ბანაკი.

ქალაქგარეთ ველიც არის
 ბაღებით და სვარებით,
 ერთი, ორი!

ერთი, ორი!—
 მინდვრად მივემკვარებით.
 თაკარა მწვეც მოისურვებს
 შუა ციდან კვიუროს,
 ცხვირსახოცი წაიხურე,—
 თავი არ გაიხუროს!

მსიარული წრე გავმძლოთ—
 წესრიგი დავინებოთ,
 ჭარალი და ჭარალალო,
 ბანი ვინ აქვს, ბიჭებო?

ქართველთა
წიგნების კავშირი

ბანი, ბანი...

უჭ, უინ არის
ჩვენში ისე მოსრდილი,
ბანი თქვას და აგუგუნოს
დინჯი და გამოცდილი!
მიტომაც არ გამოგვიდას
სიძღერა საკვირველი,
უველა ერთ ხმას გაჭკიყინებს:
პირველი და პირველი.

პირველი ვართ,
პირველი ვართ
სიძღერით და შრომითაც,
წინსვლულობას მიხვეულები
პატარა ბავშვობითა.
პირველია, პირველია,
პირველია მაისის,
„ვაშა“ „ვაშა“ „ვაშა“
და სიძღერა გაისმის!

იანი

ცხელი დღე იყო. ღურჯ ცაზე ზუსუნით დასრიალებდა აერო-
პლანი. სიო არ იძროდა. ქუჩებში ზანტად დადიოდა სიცხისაგან
დათენთილი ხალხი. იქ, სადაც ცივ წებლს, ღუდს, ბურახს ვიდ-
ნენ, რიგები იყო, და რიგში მდგომნი შურით შესცქეროდნენ მათ,
ვისაც უკვე სულში მოეგდო სანატრელი დიდი ჭიქა აქაფებული
ღუდით თუ ბურახით.

მის სსიყები თანდათან იკრებდნენ ღონეს და უხვად ეფრქე-
ოდნენ დედაშიწას.

სუნთქვა გაძნელდა.

ტფილისის მცხოვრებნი, სამთრის უინვისაგან შეწუსებულნი
რომ ნატრობდნენ მხეს, მის თბილ სსიყებს, ნატრობდნენ სამთრის
გასულას, — ახლა მსოლოდ მის სმდღურაჟში იუენეს; მსე კი იცი-
ნოდა, იცინოდა უსარმაწარი მოელვარე ბურთი, რომელიც ამაჟად

გადმოსცქეროდა დედამიწას და თანდათან ზვეით მიიწევდა ზღაპრულ
ლურჯ ქალგასავით გაშლილ ცაზე.

თარგმანი
საქართველოში

ამუადღევდა. ტფილისელებმა დიდი სანია დახურეს ფანჯრების
დარბაზები, დაეძაღნენ წინათ სანატრულ, დღეს კი თავმოძაბესრუ-
ბელ სსივეს. ბევრმა მათგანმა მიაპურა ფუნდიულორს, სადაც
გრილოდა, სადაც მზე ისე ძლიერ ვერ „იკბინებოდა“, საიდანაც
თვალს იტაცებდა სადღაც ძირს, ძირს განართხული ტფილისი...

— მიუღივართ?

— მიუღივართ?

აყრიამულდენ ბავშვები.

— წავიდეთ, წავიდეთ, — უთხრა შეილებს ვასომ, და გაუღვენ
გზას.

— აი აქ მოვიცადეთ, ჩავსდეთ ტრამვაიში და წავიდეთ.

— მამა, თავისუფლების მოედანზე რომელ ნომერში უნდა ჩა-
ვსდეთ?

— მერვეში. საერთოდ, მერვე ნომერი მიდის ფუნდიულორსე,
მაგრამ დღეს, რადგან გამოსასვლელი დღეა და თან ძალიან ცხელა,
აღბათ სსვა ნომრებსაც გაუშვებენ ფუნდიული ..

ვასომ ვერ დაასრულა სიტყვა, რადგან ამ დროს აუტომ ჩა-
იქროლა და მტურის კორიანტელი ააუენა.

— სსს! — გადააქნია თავი ზატარა სოლიკომ და დაიღრია.

— ფუ! — წამოიძახა მსიამ. — რა მტვერი იცის ტფილისმა...

— აბა რა ეცოდინება, ბიბია, მოტიტვლებულ ქალაქს, ტუე აქ
არ არის და შწვანე... — უთხრა მსიას ვილაცა ხანშიშესულმა მამა,
რომელიც აგრეთვე ტრამვაის უცდიდა.

— მოდის, მეორე ნომერი მოდის! — დაიძახა სოლიკომ.

— წენარად, ბავშვებო, წენარად, — უთხრა შეილებს ვასომ, და
ტრამვაიც გახურდა...

* *

— უჰ, რა სწორი გზაა! — უხაროდათ ბავშვებს.

— ამას სომ ზღესანოვის პროსპექტი ჰქვია, მამა? — იკითხა
სოლიკომ.

მაძამ გაიღიმა. — ჰო, ზღესანოვის პროსპექტია.

— შინა, იმას რა ჰქვია, იმას... — ეუბნებოდა დას სოლიდუმს.
თითს ფაჯრიდან ქუჩისკენ იძვერდა.

— რასა, ბიჭო? — გაეცინა კოკონას.

— იმას, ე, ქუნასე რომ მოასწეს მარმან, მერე რომ რაღაც
დაგორავდა და ტკიპნიდა...

შინა ეშმაკურად იღიშებოდა.

— აბა თუ გაიხსენებ, გუშინაც ავი მკითხე...

სოლიკო იდგა წარბებშეკრული და ბრახობდა, რომ ვერ გაი-
ხსენა.

— ასფალტი! — უცებ ისე წამოიძახა მან, რომ თვითონვე გა-
უცინა.

— რატომ მოასწეს ასფალტი, აბა თუ იცი? — ამჯერად ჰკითხა
შინამ.

— რატომ და უფრო უკეთესია... იმდენი მტვერი აღარ იქნე-
ბა, კარგად გაირეცხება წულით...

— ჰო, მერე თოვსე უნდა გადაკიდო, ბიბია, — უთხრა სოლი-
კოს ხანშიშესულმა ძიამ, წელან რომ ტრამპაის უცდიდა მათთან
ურთად.

ბავშვებმა გადისარხარეს, ვასოსაც გაეცინა... ამასობაში ტრამ-
პაი ვერის სიდს მიუახლოვდა. ვატმანმა ხარი ააწკარუნა, და ტრამ-
პაი სედ სიდსე გაჩერდა: წინ ჯაგვა იყო, და მეჯაგვე ამოდ
ცდილობდა წაქცეული ცხენის წამოეუნებას.

— იფ, რა სიკრილეა! — სიამოვნებით თქვა ვილაცამ.

— მაძა, ის სომ ვერის ბაღია? — გაიშვირა თითი შინამ.

— ჰო.

— ის კიდევ სასაფლაოა, სომ?

— არა, იქ სასაფლაო იყო, ახლა კი იქ ბაღი კეთდება.

— ბაღი? — გაოცებით ჰირიც კი დააღო შინამ.

— ჰო, ბაღი. ფუნეკულიორსე რომ აუვალთ, გააძობთ ამის
შესასებ.

ცხენმა, როგორც იყო, ინება წამოდგომა და კმა დაუხალა ტრამვაის.

ვაკონის მოტორი აგუგუნდა, ელექტრობა მოემსადა ვერის აღმართის ასაფეულად. ამ დროს ავტომ ჩამოიქროლა, და შემფოთებული მტვრის ლაშქარი წამოიძალა, აფარფატდა, ცოტა ხნის შემდეგ კი ისევ გულდაწენარებული დაეშვა ძირს.

— ფუუჰ! — გაისმა ხმა.

— შინა, შესე, სეებს რწეავენ, — თქვა ბიჭუნამ.

ტრამვადი აირა აღმართი, ძარჯვნით მოუხვია და... გაჩერდა.

— რა იყო?

— დენი არ არის.

— სასწრაფო დახმარების ავტო! — იძვურდა თითხ სოლიკო ზატარა ბადისაკენ, სადაც მუშა მთლად გადაშხმარ ბალახს რწეაჯდა.

— ილო, ილო! — დაუფვირა ტრამვიადან მუძის ნაცნობმა. — ძალიან დროსე კი რწეავე, ბიჭო, აი! მამაშენსაც მოასხურე საფლაუსე, იქნებ წამოდგეს!

ვაკონში სიცილი ატედა, დენიც მოვიდა, და კვლავ დაიწყო ფოთქვა ვაკონის გულმა, კვლავ აბუშაუდა მოტორი...

— შესე, სოლიკო, რა ლამაზია რუსთველის ჰროსპექტი!

— ვაი, რა აშწანებულია, რა კარგია! — გაბრწეინებული თვალებით მისწერებოდა ბიჭუნია რუსთველის ჰროსპექტის ორივე მხარეს აღაღანებულ მწვანე ბალახსა და ვვავილებს...

* * *

— დედა, რა ძალაღია ეს მთა! რით აღის ამ სიძალდესე ვაკონი? — კითხულობდა ფუნეკულიორის ვაკონში მუდომი ვილაც ბავში.

— ელექტრობით, ბიძა, ელექტრობით, — უთხრა ვილაცამ.

— წკრრრ! — გაისმა ხარის ხმა, და აცურდა ვაკონი, დაიწყო ძალდა ასვლა, ამავე დროს კი მეორე ვაკონი ფუნეკულიორის თაყიდან დაეშვა ქვეითკენ...

ტფილისი თანდათან იძლებოდა მკსაჯრების თვალწინ, თანდათან ღიდდებოდა და ისრდებოდა...

— აი, ბავშვებო, შედგეთ ამ ჰატარა ნარკვეებს? ეს ნაშუად
ამ მოახე აუარებელი ასეთი ჰაწაწა ნაძვია...

— რატომ, ძმა?

— რატომ და დათესეს, რომ გაიხარდოს, ტუეღ კადაიქვას,
ამრიალდეს... მაძინ ტფილისი სულ სხვანაირი კახდება, უფრო
გრილი, უფრო სუფთა იქნება აქაური ჭაერიც, მტვერიც ნაკლებად
შეაწუხებს ხალხს, და სწორედ ამიტომაც, რომ ასლა ძალიან დიდი
ურადლება ექცევა ქალაქის გამწვანებას: კეთდება ბაღები, რკავენ
ხეებს, აკერ აქ დათესილია ტუე... წელან რომ მკითხეთ ვერის
ხიდზე, ის სასაფლაო ძალე მშვენიერ ბაღად გადაიქცევა და ტფი-
ლისის მცხოვრებლებს შეეძლებათ იქ მიმოსვლა, დასვენება... ერთი
სწრა სასაფლაოც გადაკეთდება ბაღად. ტუეს ძალიან დიდი მნიშვნე-
ლობა აქვს, და ამიტომ არის, რომ ტფილისის საბჭო ასე სრუ-
ნავეს მის გამწვანებაზე. დიდი რომ გაიხარდებით, ამ ტუეში ისეირ-
ნებთ, აქ ბავშვები იგალობენ, იფრთხილდებიან, ათასობით ჩიტუნები

საქართველოს
საბჭოთაო
საზოგადოებრივი
საბჭო

დაბუდებენ სეებზე, განადგურებენ მწერებს... სეებზე დაკიდებული
ვლნათურების შუქზე თვალწარმტაცი იქნება ტყე...

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ვაკონი თავამდის ასრიალდა და განურდა: ცოტა ხნის შემდეგ კი
შვეე გადმოსწერებოდენ ტფილისს ვაკონით ასულნი, ტკებოდენ
ლაძასი სურათით, თვალთ ძებნიდეს და ზოულობდენ ქალაქის
სსვადასსვა ნაწილს...

მტკარი გველივით იკლანებოდა, ტრამუა ბავშვების სათამა-
შოს ჰგავდა შორიდან, ფუნეკულიორის ძირში მოსიარულენი ზაწა-
წები მოჩანდენ სვეიდან.

— კარუსელზე წაუდეთ, მაძიკო, რაა...— შეეხუწა სოლიკო.
ცოტა ხნის შემდეგ ბავშვები შვეე „ბედაურებზე“, ისდენ, და
ბრუნავდა კარუსელი.

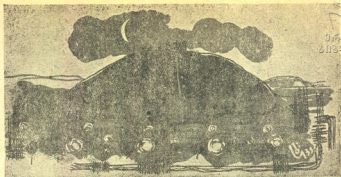
ვილაცას ორი წლის ბავშვი დაესვა „ცხენზე“, თვითონ მეორე
„ცხენზე“ გადამჯდარიყო და არხეინად „აჭენებდა“.

— უჩაღ, ჰავლე, სადავე მაგრად დაუჭირე, არ გადმოგა-
გდოს! — დიმილით მიამასა მას ამხანაგმა.

სოლიკო ტუჩგადმობრუნებული, სერიოზული სახით ჩაჭბა-
შუჭბოდა რკინის ჯოხს, ცხენის შურკში გაურილს, და თვალებში
შიში და სინარული ერთად უკლავდა. „მაძიკო, მაძიკო!“ — მიამა-
ხებდა ის მიამს, როდესაც ჩაუქროლებდა, მსია კი განუშებული იყო
და სასეზე უსახღვრო სინარული ესატებოდა...

დაღლილ-დაქანცულნი, ნასიამოვნები დაბრუნდენ შინ ბავშვები
და ძაღე სურინვაც ამოუშვეს.

და ნახა მსიამ სისძარი, თითქოს ის ძაღალ, შრიალა ტყე-
შია, სადაც თითოეულ სეზე დიდი, დიდი, თვალმოშტრელი მსეა
ჩამოკიდებული... შრიალებს ტყე, გრილი სიო სასიამოვნოდ სვდება
მსიას, უაღერსებს მის სასეს... შეშინებული მამეები ჭახჭახით
შეიფროსიალებენ და შორიანლას შეაფარებენ თავს რომელიმე
სეს, აქა-იქ კურდღელიც გაციუნცულებს, ირკელიც კი სეირნობენ,
იცინიან, კადანსებრიან აჩარადღებულ მწვანე ტფილისს, ბა-
ღებში ჩაფლულს, სუფთას, უმტკროს, ფუნეკულიორის ტვის
შრიალით ასლა მთვლეპარეს.

შრიბლებს ტეე, სის ძირას აქა-იქ სოკოებია. აი, გაიწვდინა მსიამ ხელი, უნდა მოწვეიტოს მსუქანი სოკო... და სოლიკოს კი წააფლო ცხვირსე ხელი.

გაუღვია ბიჭუნას, ატირდა და დაიფერა:

— დედიკო, მსიამ ცხვირსე მიჩქიბა!

გაუღვია სმაურობასე მსიას, თვალეები მოიფშენიტა, აქეთ-იქით უასროდ გაიხედ-გამოიხედა და როდესაც კონს მოვიდა, დედ-მამას უაშბო თავისი სისმარი და გადაიკისკისა, ბიჭუნია კი უაჟე სერი-ნაუდა.

— ეჟეც იქნება, შვილო, ამწვანდება ტფილისი, ამრიბლდება ფუნეკულიორის ტეეც, მაგრამ ჯერჯერობით იქ სოკოების კრეფას თავი დაანებე, რომ სოლიკოს ცხვირი არ შეკრჩეს ხელში სოკოს მავიურად...

კვლავ გაიკისკისა მსიამ, ცოტა ხნის შემდეგ კი სისმრებს დაუბრუნდა.

ტფილისს ეძინა, ეძინა და მასაც ელანდებოდა ამწვანებული მიდამოები, შრიბლა, თვალწარმტაცი ტეე...

შ. თაბუკაშვილი.

სადამოა, სიო სეებს
 ოდნავ არსევს, აქანაგებს,
 ირსევიან ვუავილები,
 ბალასი და მოლი მწუხანე.
 ტეე შრიალებს, ნაკადულიც
 მორბის, მოსტის, მოლიკლიკებს,
 ვარბის და თან მოაცურებს
 ვუავილების ფრთამუქ ფიფქებს.
 ნაკადულის ჰირას ჩუმაღ,
 არც ისე შორს, იქვე ასლო,
 მწუხანე ბუჩქში სის კურდღელი
 მარტოაღმარტო საბალასოდ.
 შესე, როგორ დაცუცქულა,
 მოუღუნავს გრძელი სურვი!
 თბილა, მაგრამ ტანსე ისევე
 წამოუსსამს სქელი ქურქი.
 გრძელ უღვაძებს აცმაცუნებს,
 ასრამუნებს მწუხანე ბალასს,
 ზოგჯერ უურებს აცქეცტავს და
 მძალა მოღმი თავს იძალავს.
 თავს გრძნობს ძალსე არსეინაღ,
 წამდაუწუძ ტუჩებს ცეკუავს,

ვერ სედავს, თუ როგორ ჩუმაღ
 ეპარება ფირო უკან.
 მართლაც, აი ბუჩქნარებში
 სმაკაკმენდით მოღის ფირო,
 უნდა კურდღელს მიეპაროს,
 ჩაბღუჯოს და დაიჭიროს.
 სსვა ბავშუებიც აქ არიან:
 თეო, ლეო, გეო, ალეა,
 რანანია მათ ბუჩქნარებს
 შემთარტეეს დიდი ალეა
 და ეოველ წუთს გულის ცემით
 სანატრელ წამს მოელიან,
 ვნახოთ, აბა, უფრო სწრაფი
 და ეონადი რომელია:
 კურდღელი თუ ჩვენი ფირო,
 ცელქი, მარდი, სწრაფი, ანცი!
 ვნახოთ, ერთი, თუ დაიჭერს,
 ის იქნება მართლაც კაცი!
 ჭა, შეინძრა, ჭა, ისკუზა,
 მოსწუდა მიწას ორივე ფენით
 და კურდღელს თავს გადაველო
 ელვასავით, როგორც ვეფხვი,

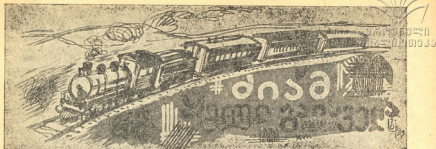
მკრამ.. მკრამ ფაფუქქურქა
 ისე მარდად წამოყარდა,
 რომ თვალის კი ვერ მოახწრეს
 უმაწვილებმა მის ტანს კარგად.
 გაბარღია ისე ალუბა
 და ქარივით შეჭედა ბუნქნარს,
 აწრიადდა უფლებ: „ჭაი,
 მარჯუედ, ბიჭო, არ გაუშვა!“
 და ჭა, ამ დროს საიდანდაც
 გახნდა უცებ თეთრი ცუგა
 და იმ წამსვე სირბილ-სირბილ
 კურდღლის ახრდილს

გაჭედა უახს.
 დაიუფა, დაეწია,
 გაჭედა კბილი ბასრი,
 მკუთრი
 და ბურიოვით
 აისროლა
 ტანნაცარბ,
 მუცელთეთრი.
 „უჭ, ჭირიმე! უოხად,
 ცუგა,
 მესე, როგორ
 გადატვორცნა!

თვალებს როგორ აბრიალებს,
 წაიუყანოთ სასლში ცოცხლებს
 მივიყუანოთ კოლექტივში,
 იქ მას კარგად მოუვლიან,
 არასდროს არ მოაკლებენ
 საჭმელს, სასმელს, მსეს და ნიჯს.
 აჭა, უკვე შინ მიდიან...
 და დასრულდა ნადირობაც,
 ზატარების სისარული
 ძაღლს ცამდის ადიოდა.

ნოე დაფნარელი.

იენისის შუა რიცხვები იყო. მსე თავის ზირმცინარე სსივებს უსზად აფრქვევდა დედამიწას.

დილით უეულა მოწაფე უკლებლიე გამოცხადდით სკოლაში.

სწავლა დასრულებული კვიონდა და მასწავლებლებს სასაფსულოდ უნდა დავეთსოვეთ.

უსოში ბავშვებს ჟივილ-სივილი ჭქონდათ. ჩუენი ჯგუფის დამრიკებელმა ლოლამ დაგვირიება ნიშნები, მოგვცა სასაფსულო დავალება და დაგვითსოვა. მე-4 ჯგუფში ვარ გადაუგანილი კარგი ნიშნებით.

შინ როგორ მიუედი, არ მასსოვს. დედას ვახარე შუიდეკ ჯგუფში ჩემი გადასვლა. დედამ ვაიციხა და შითსრა: ირინე დეიდა ჩამოვიდა ბორჯომიდან და სუალ რაჭაში მიუდიუართო.

მე, რასაკვირველია, ძალიან გამეხარდა: რაჭაში სუფოა ჭუერსე ვითამაშებდი და სოფლის ამხანაგებს ვახსავდი. ეს ჩემ შძას აჩიკოს ვახარე, იმასაც ძალიან გაუხარდა რაჭაში ჩუენი გამკსავრება.

მეორე დღეს დილით მოვეწვეეთ, მე და ჩემმა შძამ წიკნებიც ჩავილაკეთ, სადგურსე მიუედით.

მე მეგონა, რომ ჩემი ნაცნობი არცერთი ბავშვი არ იქნებოდა სადგურსე, მაგრამ, თურმე, ნუ იტყვი, მე და ჩემი შძიანად სულ თერთმეტი ვუოფილვართ. დიდი მსოლოდ ოთხნი იკნენ: დედახეში, ირინე დეიდა, სოსო ბიძინ და ჩემი მსსკილი ნუნუ დეიდა.

ჩუენი ბარგი საბარკოში მიუეცით და ახლა მატარებელში მესულას ვულოდით. შუეედით ვაკონში. შია სოსო უცბათ სელიდან

კავშირს და სადგურში გადავიდა სირბილით. მე ვიფიქრე, ალბათ რამე დარჩა შემოსატანი მეთქი. სადაცაა მატარებელი უნდა წავიდე, დას, ბიძახები კი არსად ჩანს.

ნუნუ დეიდა ვაგონიდან ჩავიდა და ძებნა დაუწყო ძია სოსოს.

ძია სოსო თავის ამხანაგ ლადოსთან კახური ღვინის ლიტრს ცლიდა ცოლმუილის სადღეგრძელოდ. ძია სოსოს ჯიბეში ქქონდა უფლას სამკსავრო ბილეთები, და ჩუენი დავიდარბაც ამბში იყო. ბილეთებს ჩუენ არ ვუბძღვდა და თუითონ ღვინის სმში გართუ-ლიყო, ჩუენსე ცოტას დარდობდა. კოტემ, რომელმაც გამოგვაცვია სადგურამდის, კვითხრა: ძია სოსო უელის კასასუფლებლად არის სად-კურშიო. ამ დროს ირინე დეიდა, რომელიც ბავუშებს გვატრონობდა, გავიდა ვაგონიდან და თავისი ქმარი სოსო რომ სადგურის ბაქან-სე ვერ დანახა, დაძახა: ალბათ უელის კასასუფლებლად წავიდა ის არდასაცალებელიო, ჩუენ უსა-თუოდ დავრჩებითო. ბავუშებმა ერთად ვუბახუსეთ: „ალბათ, ალ-ბათ“.

მატარებელმა წასვლის ნიშა-ნი მისცა, ძია სოსო არსად ჩანდა. მატარებელი დაძრა. ძია კოტემ ჩუმი მსხვილი დეიდა ნუნუ ძლივს შემოაგორა ვაგონ-ში. ჩუენ გვეკონა, ძია სოსო რომელიმე ვაგონში შეასწრებდა და ჩუენ მოგუქებნიდა, მაგრამ ის, თურმე, ისევ განავრმნობ-და სადღეგრძელოების მიხედ-ვით „უელის კასუფლებას“.

მთელი ვაგონის სალაპარაკოდ გავსდით, უფლას ჩუენ გვეუბნე-ოდა, როგორ იმე სავრებთ უბილეთოთო.

როცა გავიარეთ ოთხი-ხუთი სადგური, კონდუქტორი მოვიდა

და გვიტოსრა: მესხიძეილი სოსო დარჩენილ სადგურსე, მას ჭქინის თერთმეტი ბავშვის და ოთხი დედა დის ბილეთებო.

ჩვენ სუვევლანი გვილოცავენ, რომ დეპუტა დაგვეწია და ვაგონიდან არ გადაგვერიდენ.

მოწვენილი ბავშვები ძლიერ გაუმხიარულდით და სიმღერაც შემოვძახეთ. შემდეგ ჩაგვეძინა და მხოლოდ ქუთაისის სადგურში გაგვეღვიძა.

მეორე მატარებლით მია სოსოც მოვიდა. წარმოდგენილი გვეჩვენებთ, რა დღეს დაბადდა მას დეიდა ირინე! მია სოსო ხმას არ იღებდა. მია და დეიდა

ირინე ბავშვებმა შევარიგეთ, რისთვისაც მამა დაგვასახუქრა. ჩვენ გადავუვქეთ ტუიბულის მატარებელში და კარგი ამინდიც შელს გვიწუობდა.

აი, მატარა მკითხველებო, რა ამბავი მოხუდა „ველის განსულებას“.

თქვენთან ერთად მეც ვსთხოვ მია სოსოს ნულარ „განსულებს უელს“ დღინოთი, თუნდაც მაძინ, როდესაც ჩვენ გვაცილებს სოფელში.

მე-12 შრ. სე. მე-5 ჯგ. მოწვეუ შედეგ (ჩიტო) გოგომიძე.

გ ა ზ ა ფ ხ უ ლ ი

განსაფსულდა, განსაფსულდა,
 აგვიუვაუდა არემარე,
 ქალი, კაცი, დიდ-მატარა —
 უვალ ერთად განსარებს.

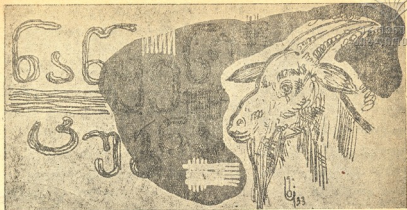
* *

უვალ თესავს, უვალ შრომობს,
 თესვის საქმეს ესმარება,
 დღეს არცერთი არ სარმაცობს
 და ერთმანეთს ეჯობრება.

სან სიმღერით და სან ისე
 ემატებათ სისხლისე,
 ჩუ, ტრაქტორის გუგუნია,
 სნავს, გადააქვს ბელტი ბელტზე.

* *

განსაფსულდა, განსაფსულდა,
 აგვიუვაუდა არემარე,
 ქალი, კაცი, დიდ-მატარა —
 უვალ, უვალ განსარებს!

დილით დაიკლა თეთრი თხა
 ძია ალექსის ხელითა,
 სისხლმა დატოვა სსეული
 კისრის ძარღვების სურელითა.
 დაესხა მიწას სძაურით,
 წითლად შეღება ბაღასნი
 და დააუნა აქა-იქ
 მცირე გუბე და ტალასნი.
 ალექსის ღმერთი უუვარდა,
 სწამდა მარსვა და ხატობა,
 თხა დაკლა, რომ აღენიშნა
 კარსე მოსული აღდგომა.
 ეთქვა ღმერთისთვის ლოცვებით,
 რომ არ იცხოვრებს ბოროტად,
 რომ ღმერთსაც მისკენ უოველთვის
 მოაწულებ თვალი ჭქონოდა.
 დილით დაიკლა თეთრი თხა
 ძია ალექსის ხელითა,
 სისხლმა დატოვა სსეული
 კისრის ძარღვების სურელითა.

ცუგნა შეწუსდა ძალიან,
 გოგო ცელქი და ფხიანი,
 რა ნახა ეულის გაფატვრა
 და მომაკვდვის სრიალი.
 სახე მოღუმა და წვენი

უსაყვედურა ალექსის:
„რად დამიკარგე ჰირუტეეზი,
ძიავ, სტუნვა და ალერსი,
რატომ გაჭკარი საბრალოს
დანა გულდაგულ ნაღესი,
რატომ ჩააქვრე სიცოცხლე,
თვალეები უღამასესნი!“
დაღონდა ცუგნა ძალიან,
ღამის ბტირდა გოგონა.
თავი დანარა და მია

შეიბრალებდა ეგონა.
მაგრამ რა ნახა დიდილით
უთამაშებდა თვალეებში,
ბრასით აინთო და უთხრა:
— ძროხაც დაგიკლავს ფარესში!
ღმერთი არ არის, არც ქრისტე-
ტევილად შეძარი გარემო,
სახსაცილოა, კაცმა დღეს
ცას სთხოვოს შემიბრალო!

გ. კახიანიძე

კოლონები და ღათვი

ეს ამბავი შუადღისას მოხდა, როდესაც სიცხისაგან შეწყუბუღი კოლოები მიიძალნენ ჭაობში. ეველამ დაიძინა... ეძინა კოლო გრძელცხვირასაც ღაქაძის ფოთლის ქვეშ ამომბაღულს, და ჭაობის მუდროებებს მსოლოდ ბუბუების ეიუნი არღვევდა.

— ეი, ძმებო, დარბაჯებო! — ევიროდა რომელიღაც კოლო.

კოლო გრძელცხვირა გამოძვრა ღაქაძის ფოთლის ქვეშიდან და დაიძინა:

— რა იყო, ძმებო, რა ამბავია? — მაგრამ მისი სმა არბვის ეს-
მოდა: კოლოები დაფრინაუდნენ, ბზუოდნენ, ერთმანეთს ესლებოდნენ.

— ეი, ძმებო, კოლოებო! ჩვენს ჭაობში მოვიდა არამზადა და-
თვი. გავაგდოთ აქიდან! — გაიძინოდა ხსალგასრდა კოლო და თან
ფრთებს ისწორებდა.

შეგროვდა კოლოს ღაქაძი... დაიწეეს ბჭობა, თუ როგორ
გავეგდოთ დათვი.

— მე გავაგდებ დათვს ჩვენი ჭაობიდან. აბა მიუურეთ! — და-
იძინა თავმოძრონედ კოლო გრძელცხვირამ და ბზუილით გაფრინდა
ძმინარე, დაუბატიეებელი სტუმრისაკენ.

სქელ ბალახებში მოკვალათა დათუნისა და ისე მადიანად სვრი-
ნაუდა, თითქოს განკებ სვრინით აჯავრებს კოლოებსო.

დათუნია დაუბრუნებლად მობრძანდა ჭაბჭაში, დაეკლო მირს და მოჭედიტა კოროები.

— ეი, ბიძა, საიდან მოეთრიე აქ? — დაუვირბ კოლომ გრძელცხვირს დათუს ისე მძლავრად, რომ თავისი სმის თვითონვე შეეძინდა.

დათუნია მკვიდრად... გახსილა ცალი თვალი — ვერაფერს შეხედა, გახსილა მეორე თვალიც და დაინახა კოლო გრძელცხვირს, რომელიც მის ცხვირსე დასაფრენად ემსადებოდა.

დათუნია ზანტად წამოაჯდა, თითოთ ცხვირი მოიფხანა და აბუსარ კოლოს მშვიდად შეეკითხა:

— რა გინდა, მშობილო?

მაგრამ რომ შეატყუო კოლო გრძელცხვირს არ სუძრობსო, გაბრაზდა და თან ისეთი ფშვინვა ამოუშვა, რომ კოლო გრძელცხვირს დაბარბაცდა.

— მოგეშორდი აქიდან, თორემ შეგჭამ შენი ტყავიანად! — ემუქრებოდა დათუს კოლო გრძელცხვირს.

დათუნია მეორე გვერდსე გადაბრუნდა დასაძინებლად, მაგრამ როცა გრძელცხვირამ ცვირთან გაუბსუილა, წამოიბობდა და ისე მძლავრად დაუვირბ, რომ გრძელცხვირს საფაქვაცო ბუნება წაუსდა.

— გირჩევნია მოკვძორდე, თორემ ჩემა ამხანაგებით ახლავე თავს დაგესხებით და შეეჭამთ! — დაეშუქრა კოლო გრძელცხვირა და ამხანაგებისაკენ გაეშურა.

დათუნიას სასაცილოდ არ ეყო მათი მუქარა და მალე სვრინვა ამოუშვა.

II

აზუსუნდენ კოლოები... გადაწვეიტეს — შერთებული ძალ-ღონით გაეგდოთ დათვი ჭაობიდან, რათაც არ უნდა დასჯდომოდით.

— ვაცალოთ დაიძინოს, რომ გამოიძინებს, შემდეგ თავისით წავა, — ურჩევდა ერთი ბებური კოლო ამხანაგებს, მაგრამ ამ დროს გრძელცხვირამ იფიქრა:

— წავიდეთ, ძებო, კავადოთ დათვი აქიდან!

კაფრინდა გრძელცხვირა, მას მიჰყუნენ სხვა კოლოებიც და გასწიეს შინარე დათუნიასკენ.

მიფრინდენ, ნახეს დათუნია ძირს აგდია და არ ინძრევა.

— საჩუღლი, როგორ შეძინებია ჩემი, შიშისაგან მომკვდარა კიდევ! — შეეცოდა გრძელცხვირას. — მერე რა კარკი და ღონიერი დათვი იყო!

— არა, სძინავს, ნამდვილად სძინავს! — იძახდა ერთი კოლო, რომელიც დათუნიას სედ ცხვირსე აჯდა.

— აი შე უნამუსო! 50 კოლო გასწიეს, 100 კოლო გადაულაპე და ახლა კიდევ აქა სარ? — უუიროდენ მძინარე დათუს კოლოები. დათვი კი არ ინძრეოდა, უძინა უდარდელად და სვრინავდა.

— ძილს იკონებს, ძილს! — გაიძახოდა გრძელცხვირა, რომელიც დათუნიას დასჯდომოდა ზურგსე და ცხვირწაგრძელებული ჰკებნდა.

დიდხანს ჰქებნდა კოლო გრემელცხვირბა დათუნის, მაგრამ უილი ვერ აგონობინა. ბოლოს, როცა თავისი გრემელი სოფელი დათუნის შიგ ცხვირში გაუყარა, დათუნია წამოსტა, შემდგომ ორივე თათი ცხვირზე, მაგრამ კოლო გრემელცხვირბას ვერ ახერხებდა, ცხვირში კი დაიკაწრა.

— მოგვმორდი, თორემ შეგჭამთ, კესმინ? — შიგ ვურში დაბსუოდენ კოლოები დათუნს.

— შე არსად მივდივარ! — დაიღრიალა ბოლოს დათუნა, — უუელას გაკსრესთ!

— ტუუილაღ ნუ იმუქრები, ბიძა, მალე ამოიშუებ კუდს! — დასმასოდენ დათუნს კოლოები.

ერთმა კოლომ შიგ თვალში უბინა მას; დათუნა თათი შემოჰქრა, მაგრამ კოლომ ხასწრო.

გაჯავრდა დათუნია, წამოავლო ხელი ბუჩქს, მოთხარა ძირ-ფეხვიანად და დაიწყო მისი ქნევა. დაიღალა დათუნია, მაგრამ ვერცერთი კოლო ვერ მოკლა. ისინი უფრო უარესად ჰქებნდნენ და თან ნიშნს უკებდნენ.

დათუნიამ აიღო ლოდო და პირდაპირ კოლო გრემელცხვირბას ესროლა. გახელებული იბრძოდა დათუნია, მაგრამ მსხვერპლი არსად ჩანდა.

დიდხანს, დიდხანს იბრძოდა დათუნია. რამდენი ხე მოუღლია, რამდენი ლოდი ისროლა რამდენი იღრიალა, მაგრამ მაინც ვერაფერი გამოუვიდა. მას უნდოდა მოეკლა კოლო გრძელცხვირა, მაგრამ ის სულ გაურბოდა და უფეროდა:

— თავს უშუალოდ, თორემ შეგპატი, იცოდე!

ბევრჯერ დატორო კოლო გრძელცხვირა დათუნია, მაგრამ მხოლოდ ცხვირში ირი დაისისხლიანა, მას კი ვერაფერი ავნო.

ბოლოს მიწასე გორვით განიხრახნა კოლოები მოეშორებია.

იქვე ახლოს მდინარე ჩამოდიოდა. დათუნია მიწასე გორვით უნებლიედ მიუახლოვდა მას და ტყაპ... გადავარდა მდინარეში.

რის ვაი-ვაგლახსით გამობღდა მეორე ნაპირას. კოლოები არც იქ მოეშვნ. დათუნია მ განახგრძო ნაპირსე გორახობა და მთლად ამოისყარა სილაში, მთლად ახლადამოვლებულ ჩურჩხელას დაემსგავსა.

ტანსე კებნა ამო იყო, ამიტომ კოლოებმა ცხვირსე დაუწვეეს კებნა. დათუნია ცხვირი ბაღასებში ჩამალა, მაგრამ კოლოებმა ცხვირსე უკეთეს საკებნ ადგილს კუდს მიაგნეს და დაუწვეეს კებნა.

დათუნია უცებ წამოსტა და იქვე მალალ ხეზე ამობღდა. იფიქრა: კოლოები სევეთ ვერ ამოფრინდებიან და გადავრჩებიო; მაგრამ კოლოებმა იქაც უარესი დღე დაუეენეს. დათუნიას სუნთქვის დროს ერთი კოლო შეუშვრა ცხვირში და ცხვირს დააცემინა, მაგრამ ისე მძლავრად, რომ ტოტიღან გადმოვარდა და ტალახის გუბეში ტყაპანი მოადინა.

დათუნია ერთი კი მოიქექა ნატკენი მკვრდი და კოლოებს მიამახა:

— მე გახლავართ ბიჭი, როგორ მარჯუედ გადმოვსტი სიდანო.

კოლოებმა გადისარსარეს და განაკრძეს დათუნას კბენა. და
 თუნია მოიქანცა ბრძოლით, მაგრამ
 წაქლა ერცხვინებოდა: ასეთი ღო-
 ნიერი მსყვი კოლოებმა როგორ
 უნდა შემაშინონო.

უნ იცის, იქნებ მართლაც შე-
 ეჭმათ კოლოებს დათუნია, რომ ბა-
 ეაუს არ გადაეწინა. ბაეაუმა ურნია
 მას:

— კოლო, მართალია, სუსტი
 არსებია, მაგრამ ძალა ერთობაშია: როცა ათასი გესნმის თავს
 მაშინ მათ შეხ კი არა, თვით უძლიერესი ღომიც ვერაფერს და-
 აკლებს, დახეებე თავი მათთან ბრძოლას და წადი.

— აბა ერთი სათითაოდ მოვიდვენ ჩემს ბუნაკში და ვაჩვენებ
 ჩემს ბიჭობას! — ჩაბურღულა დათუნია და მუნძულით გასწია
 თავისი ბუნაკისაკენ.

კოლოების ლაშქარი კი მხიარული სიმღერით თავის საუვარელ
 ჭობს დაუბრუნდა.

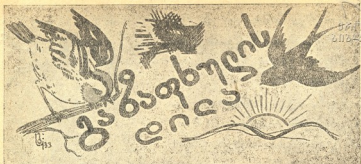

ერწმუნა
 202201010333

მამინ-სიბირიაკი.

გადმოკეთ. შოთა გაფრინდაშვილის მიერ.

ოჲ, დღეს როგორ დათბა,
 რა ნათელი მზეა!
 გაიხედუ, თამრო,
 განაფხულის დღეა!

რა ვქნა, ეს ჩიტები
 ნეტავ სად უოფილან?
 როგორ ჭიკჭიკობენ,
 როგორ მოფრენილან!

შესე: სის ტოტებზე
 ნორჩ კოკურების სროვა!
 ვკსმის, ქალო, მორჩა —
 თოფლი აღარ მოვა!

ამოსულა კიდევ
 ვაუახო და ია,
 და მურცხლების ქღუჭტულს
 იქაც შეჭხარიან!

მოდი გუენაბროთ
 ამ კსით, იმ ესოთი,
 და საბაუშეო კერა
 მოყროთ ყუანოთი!

გიჟო, რა გაშინებს?
 მოვალთ ისევე მალე...
 იცი, სსვეებს ნუ ვტყვი,
 მოდი, მომეფარე!
 მარტო არ კსურს? კარგი!
 ფუთხრათ ამხანაგებს!
 დეიდასაც ვთხოვოთ,
 ვიცი — სწორედ გვაქებს.
 მომე, მინდურად წაუბ
 დღეს საბაუშეო კერა!
 თაიგულებს შეგკრავთ
 თუგინდ ათასჯერა!

იმდენს ირბენ მღვრით,
 ფახსეც ვერ დადგები!
 რბილია და ვსრითოთ
 ქორფა ბეღახეღი!

ნახე, არა გჯერა,
 რა ნათელი დღეა!
 ნახე, თამრო, ნახე!
 ცაზე თქროს შხეა!

ს. შოვარაძე.

— დედა, დედიკო, კარეთ გამოდი, რა განჯენო! — ამ სიტყვებით ქეთომ თეთრი კოლოფი მიაწოდა თავის დედას, რომელიც კარსე მოდგა.

— შვილო, სად იმთვე აბრეშუმის ჭია, ან რად გინდა?

— დედიკო, იცი, ჩვენს სკოლაში მასწავლებელმა გვიამბო ვეფელაფერი აბრეშუმის ჭიასე. მერე კოლმეურნეობაში წაგვიყვანა, სადაც ქალები და ვაჟები აბრეშუმის ჭიას უვლიან და სადაც ვეფელაფერი მძვინვარად არის მოწყობილი. იქ დეიდა მელანო ვნახე, მან მითხრა:

— შვილო, დედაშენი აქ ვერ მუშაობს, რადგან ოჯახი მარტოხელია, თან მუშუშოვარა ბავშვი ჭეაუნს, მე ვაკატან აბრეშუმის ჭიებს, გამკვც ნებას დამრთავს. ეს კარგი თესლისაა, შენ უკვე დიდი ხარ, 12 წლის, ამხანაგები მოიძველე. ესოში თუთის სე ბლომადა გაქვთ, სამხარეულო სახლიც კარგი გაქვთ, აბრეშუმს მოიყვან, ოჯახს შექმნო.

ამის შემდეგ მან გამკვსთან მიმიყვანა, რომელმაც ნება დართო ჩემთვის აბრეშუმის ჭია მოყვა, თან დაუმატა:

— თქვენ ეს ჭიები კარგად მოაწყვეთ, მე მოვალ, განახუ და, თუ რამე დაგჭირდებათ, დაგვსმარებით.

ასლა, ჩემო დედიკო, ეს აქ მოვათავსოთ.

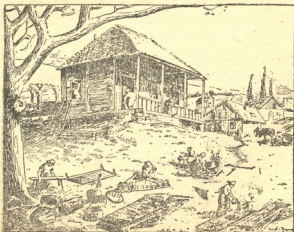
— შვილო, თქვენ როგორ შეძლებთ, ეს შრომა მე დამაწვება, სად შემიძლია მთელ ოჯახს მოვუარო, მუშუშოვარ ბავშვს და მანკასაც.

— არა, დეიდა კატო! — ერთხმად შესძახეს ქეთოს დეიდას ბავშვებმა, რომელნიც ქეთოს წამოჰყოლოდნენ. — ჩვენ ხელსაც არ მოვაკიდებინებთ მაკასე, სხვა საოჯახო საქესევ ვიშკვლიათ. ჩვენ გუნდა კოლექტიურად მოვიყვანოთ აბრეშუმი. რომ მოგვიყვას, მისი ძაფისაგან წითელ ქედებს დავიქსოვთ.

ბავშვები ისე ეშუდარებოდნენ, რომ კატოს გულმა ვეღარ გაუძლო და ნება დართო.

— აი შე ცუდექო, — დიმილთ უთხრა კატომ და ოთახში შევიდა.

— აბა ჭა! კავწმინდოთ! — დაიძახა დიტომ, და ევეჯანნი — დიტო, მისო, ქეთო, თებრო ფეფო — და სამსარეულოსაკენ გაეშურნენ. სწრაფად გააღეს კარები, გამოაღებეს რაც შიგ იყო და სხვა ადგილას გადაიტანეს. სამსარეულო ფიცრული იყო, ორი ფანჯრით და ორი კარით. იატაკი მიწის ქქანდა, ჭერის მაგივრად ჭოკები იყო გადებული, მათზე — წნელის ფარდულები. ბავშვებმა ფარდულები ძირს ჩამოიტანეს, სველი ცოცხით კედლები ჩამოგავეს, კარები და ფანჯრები ნაცრით და ცხელი წყლით დარეცხეს, რაც საჭირო ხელსაწყოები იყო აბრეშუმის მოვლის დროს — ხელტები, ფარდულები, კოდრები, კალათები, სასწლავი, მაგიდა, ფოთლის საჭრელი დანა — სოგი ქეთოსას იყო, სოგიც შინიდან მოიტანეს, კარეთ დააღებეს და დარეცხეს. სამსარეულოში, სადაც ია-

ტაჯი ოღრთოღრო იყო, მიწა დაეარეს და წუელი მოასწეს, აწორეს, სულ დატკეპნეს, რომ გვის დროს რაც შეიძლება მტკერი უოფილიყო. სადაც კი ჭუჭრუტანა იყო, სულ ქაღალდები ააწებეს, ისე რომ ოდნავ კომლი კარეთ არ გამოხულიყო, გამძრალი ჩელტები თოკების ჭერზე დაგებულ ჭოკებსე ჩამოკიდეს, დანარჩენი ხელსაწყოები სამხარეულოში შეიტანეს, კარები დაკეტეს და შინ წაყიდეს.

მეორე დღეს მოიტანეს გოგირდი, აურიეს ბაშბაში, ჩაყარეს ორ თისის ჭურჭელში. სამხარეულოში დადგეს ორ ადგილას. მერმე დაასხეს ნაუთი, წაუკიდეს ცეცხლი. როცა დარწმუნდეს, რომ გოგირდი არ დაქრებოდა, კარეთ გამოვიდეს და კარები მჭიდროდ დასურეს. შესამე დღეს კარი ნელა გააღეს და სწრაფად მოშორდეს. მერე ბავშვებმა ზირზე სველი ტილო აიფარეს და ისე გააღეს ფანჯრები, ეს იმიტომ, რომ გოგირდის წვის დროს ძაფზე გაზი ჩნდება, რომელიც სასუნთქ ორგანოებს აზიანებს.

— ახლა სომ კარგად გაუწმინდეთ დიდებულების ბინა, დესინაფიცია უგულაფერს ვუვაით, მამ შემოვასახლოთ აქ მკირფასი სტუმრები.

ამ სიტუებით დიტომ კატოს ოთახიდან მოიტანა კოლოფი აბრეშუმის ჭიებით. ჩელტზე ქაღალდი დააფარეს და ზედ ჭიები დასვეს.

მეორე დღეს მოვიდა კოლმეურნეობის შეაბრეშუმება განუოფილების გამკე და ბავშვებს მოუწონა ნამუშევარი, გადასცა მათ კიდევ ერთი კოლოფი ჭია და თერმომეტრი და ურჩია თერმომეტრისთვის თვალიური ედგენებით, მხნამ ჭიები მეოთხე კანში არ გამოვიდოდეს, სითბო უოფილიყო 16-18 გრ. რეომიურით, შემდეგ 18-19. — თუმცა, — დაუმტა მან, — ჩვენ სოფელში კარგი მძრალი ჭყარია, მაგრამ, ვინ იცის, იქნებ წვიმები დაიწუოს. რადგან აქ ბუნარი არაა, თისის ჭურჭელში ნაკვერჩხლები ჩაყარეთ და ორ ადგილას დადგით, შეკიძლიათ დაუძლევი კირიც დადგათ კუთხეში, სინესტე რომ არ გაჩნდეს. გასსოუდეთ: 1) აბრეშუმის ჭია ფაქისია, მას სუფთა ჭყარი ესაჭიროება. კედლებს სომ მოამორეთ აწებებული ქაღალდი? ეს კარგია, ფანჯარა სძირად გააღეთ, ოღონდ გამკრავი ქარი არ გაჩნდეს:

უს დიდად ვნებს მათ. ნამძირი ორ დღეში ერთსულ გამოუცვლელეთ, შეოთსე კანში რომ ამოვა, საჭიროა უოველდღე დაწურება თავის დროსე, საკმაოა მძრბლი სუფთა ფოთლით. აი დასურეცტონი — ქანაშაძე დალდცი მოგოტანეთ — ესენი ჭიებს დააფარეთ, ფოთოლი დაუუარეთ. როცა ამოცოცდებიან ფოთოლსე, თქვენ სსვა ჩელტსე გადასწოთ. ეს უნდა კანის გამოცვლის წინ. თუ ქაღალდი არ გუოთ, ნორსი თუთის ულორტები ან ფოთოლი იხმარეთ. მესამე კანის გამოცვლაშიდის დაჭრილი ფოთოლი უნდა, მერმე მთელი, დანარჩენი თქვენ იცით, რაც გაგიგონიათ და გინახავთ ამითსე, ვეულა ეს გამოიყენეთ. მე კიდევ მოვალ ცახსე ასულის დროს.

წავიდა თუ არა გაძკე, ბავშვებმა კრება გამართეს. თავმჯდომარედ დიტო ამოირჩიეს.

— ამხანაგებო, — მიძართა დიტომ ბავშვებს, — წინასწარ უნდა შევიძუძოთ ჩვენი მუშაობის გეგმა, მე და მისო, როგორც თქვენსე უფრო დიდები, უფრო მძიმე საქმეს მოუკიდებთ სეღს; როცა დაკუჭირდება, თუთის სეს დაუბეღავთ, გაყსნღავთ, თუთის ფოთოლს გოდრებით მოვსიდავთ, ქეთო და ფეფო მაკრატლით სუფთა ფოთოლს დაჭრიან და ჭიებს თავის დროსე დააწურებენ. თებროს დაჯავღლოთ საერთო სისუფთავე დაიცვას — ჭაერი გაწმინდოს, თერმოდტერს უური უკდოს, რომ სითბო თანახარი იეოს. ამხანაგდ, თქვენ ვეულამ უნდა იცოდეთ თქვენ-თქვენი საქმე, ერთმანეთს სელი არ შეუძალოთ. შემდეგ, თუ მოვისურებთ, შეკვიძლია ერთმანეთს გამოუცვლლოთ.

გახსოვდეთ, ამხანაგებო, ქეთოს დედას ჩვენდა უნებურად შრომა მინც შეწდა. სომ იცით, აბრეშუმი მთელი დამე ჭამს, ამიტომაც დაჭირდება კვიან დაწურება: 10-11 საათსე და დილით ადრე — 5-6 ს. ამ დროს ჩვენ ვეულანი შინ ვართ. გარდა ამისა, საშსარეულოც გამოვართოთ, თუთის ფოთოლიც სომ ფული დირს? ეს დარიბი კლეხია, ჩვენ ნება არა გვაქვს ტუეილად ჩამოვართავთ, — ნაწილი უნდა მივსცეთ.

— მივსცეთ, მივსცეთ, — შესამასეს ბავშვებმა.

— კეთილი, — თქვა დიტომ, — როგორი ნაწილი?

— ჩვენ სომ სუთი ვართ, შთელი მოსავალი 7 კავეთ, რა
ქეთოს დეიდას, თითო ჩვენ, — ურნია მისომ ამხანაგებს.

თუძვა ქეთო წინააღმდეგი იყო — დეიდას ერთი ნაწილი ვე-
ფაო, მაგრამ სსვებმა ერთსმად მიიღეს მისოს წინადადება.

უველასე უფრო აბრეშუმის ჭიებმა ქეთო გაიტაცა. მას აღარ
ცალოდა თამამისათვის, ზატარა ბუბუშროვარ მძას წინათ თავს და-
სტრიალებდა, ახლა კი მარტო აბრეშუმის ჭიებს. ის გაფაციცებით
თვალეურს ადევნებდა, თუ რა ცვლილება სდებოდა ჭიაში. თუ თავ-
დაზირველად ისინი ჭიანჭველებს ჰგავდნენ, შემდეგ სრდის დროს თე-
თრდებოდნენ, ზოგი უფრო თეთრი იყო, ზოგი მონაცრისფრო. აკვირ-
დებოდა ქეთო, როგორ ამოჭრიდა ჭია სწრაფად ფოთოლს, შერე-
თავს შემოთ-ქვემოთ უსვამდა, თითქო ორი შერსხავი ფიცარს სერ-
ხავსო. „ნეტავი რით დრღნიან ფოთოლს? — ფიქრობდა ქეთო. — სერ-
ხივით კბილები აქვთ თუ ბასრი ღრმილები?“ მიძინების დროს (კა-
ნის გამოცვლის წინათ) კისერთან ნაოჭი უკეთდებოდათ, მესამე კანის
გამოცვლის შემდეგ წარბები დახსნდათ. ამან უფრო გააკვირვა ქე-
თო: წარბებს ვსედავ და თვალებს ვერაო, — ფიქრობდა ის, —
აქვთ თუ არა სსვა ჭიებს ამისთანა წარბები? და ათასი სსვა კით-
სვა ებადებოდა თავში ქეთოს, მაგრამ მით ნუკემობდა — გაუიზრდები-
მეაბრეშუმეთბას შვეისწავლი და უველაფერი მეცოდინებო.

ძალიან უუვარდა ჭიების დაზურება; თუ ზირველადნელი შრიალი
ისმოდა, ახლა, როცა ჭიები მოისარდნენ, მათი შრიალი კარგ ქუ
ჟუნა წვიმას მოკაცონებდათ.

ერთხელ, როდესაც ბავშვები გართული იყვნენ ჭიების დაზურე-
ბაში, შემოვიდა ქეთოს მამა ჩიბუსით ზირში.

— გამარჯობა, ამხანაგებო! — მიესალმა ის ბავშვებს.

— გაგიმარჯოს, მამილო, — უპასუხა ქეთომ. — ეს ჩიბუსი ჩა-
ქრალა, მე გავადვივებ, — ამ სიტყვებით სწრაფად ჩამოართვა ჩიბუსი
და კარეთ გავარდა, გამობერტუა და უკანვე გადასცა მამას, რომე-
ლიც ჭიებს ათვალდებოდა, ჩიბუსზე არ დაუსვდაფს, ისე ჩაიდვა ზირ-
ში. მოსწია ერთხელ — არ მოეწონა, მეორედ მოსწია — არ აბოლდა.
დახედა და განცვიფრდა.

ბავშვებმა სიცილი ატყეს.

— ამხანაგო, აქ თამბაქოს მოწვევა არ შეიძლება, ჭიები და-
ისოცებიან, — აუსხნა მისომ.

— უუროთ ამ ეშმაკის ფესებს, რა მოიგონეს! რამდენჯერ მო-
ძიწვევა ჩიბუსი აბრეშუმის ჭიებთან და არ დასოცილან. ჭე, შეი-
ლოსან, თქვენი დროა, და როგორც გინდათ ისე წირეთ.

ამ სიტყვებით ქეთოს მამა კარეთ გავიდა და შემდეგ აღარ მო-
სულა ბავშვებთან.

კიდევ მოვიდა კოლმეურნეობის გამკე, ძლიერ მოუწონა ბავ-
შვებს ნამუშევარი.

— თქვენდა საბედნიეროდ, ამინდი საუკეთესო იყო, კარგი კვე-
ბაც ჭქონიათ. ახლა ცახები ჩადგით ნაწირას, ჩელტის შუაში, ჭიები
ჭამას განავრძობენ. ცახები თანდათან უნდა უმატოთ, რომ ზარკი
თავისუფლად გააკეთონ, წინააღმდეგ შემთხვევაში დომფალი გამოვა
ან გაუქვილი ზარკი.

ბევლი ცახები დესინფექციაში გატარებული გაქვთ?

— დესინფექციაში გატარებულია, — უპასუხეს ბავშვებმა.

— კეთილი. თუ დაგაკლდათ, ახალი ინმარეთ: ოქროცოცხა,
ანაგულა, რცხილის და მუნის შტოები, — ეველა ესენი გამხმარი
უნდა იყოს. ზარკი რვა დღეს ცახში იყოს.

გამკემ უსურვა მათ სეირი და წავიდა.

ჭიები სწრაფად აღიოდენ ცახსუ. ქეთოს ძალიან აინტერესებდა როგორ ასეუფდა ჭია თავის ირგულივ ძაფს. მანამ მთლად არ დაიფარებოდა, თვალს არ ამორებდა. სამ დღეში მოთავდა ჰარკის კეთება. ამის შემდეგ ფანჯრები გახლეს ჰარკის გასაწმენდად.

მეცხრე დღეს ბავშუებმა დიდი სინარულით გამოკრიფეს ცახსიდან ჰარკები, მოაშორეს ეაჭი და გადააჩნიეს. დომფალი და დაქუცილი მცირე ნაწილი აღმოჩნდა, ჰარკი მაგარი, საუკეთესო ღირსების იყო.

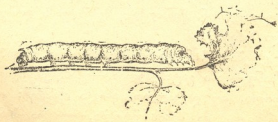
წინასწარი ვარაუდის მიხედვით ჰარკი შეიღ ნაწილად გაუფეს. მაგრამ კატომ არ მიიღო არი წილი: ჩემი შეილის ამხანაგებს როგორ გამოვართმევ შრომის ქირასო.

ბავშუებმა თავისი წილი კოლმეურნეობაში წაიღეს, სამაგიეროდ ფართლეულობა და აბრეშუმის ძაფი მიიღეს, მიღებული გასამრჯელოთი დაიქსოვეს წითელი აბრეშუმის ქუდები და შეიკერეს ახალი კაბები და საღათები.

ერთ მშუენიერ დღეს ახალ ტანისამოსში გამოწობილებმა, ახალი წითელი აბრეშუმის ქუდებით, წითელი დროშით გასწიეს სიმღერით ახლობელ სოფელში. აქ მათ სკოლებში გადაცვენს ამხანაგები თავის შრომას და გამოცდილებას აბრეშუმის მოყვანაში და რა კარგი შედეგი მოუტანა მან მათ. უფელგან დიდი ხალისით და ინტერესით შესვდენ დამკურელებს, წამბაძავი მრავალი იმოყეს...

ასე შეუწუვეს ხელი ჰიონერებმა შეაბრეშუმეობის წარმატებას.

ნინო ტყეშელაშვილი

აგრონომად მოაქვს თავი
ხალისიან რეზოს...
უკლის, მეტად ასუფთავებს
თავის ფართე კსოს.

რესო ამბობს: „მსურს ვავობო
ამხანაგებს ეგელას,
ბაღსა უნდა შემოვლობო,
არც კი ვითხოვ შველას.

წელს ჰატარა აგრონომმა
დარგო ვაშლი, ბაღი,
ვინც კი შედის მის ბაღსაში, —
უბრწვინდება თვალი.

უუვარს რესოს შრომა, გარჯა,
უვაჟღებიან სენი,
სანაქებო რესოს ბაღსა
არის მოსაღსენი.

რესოს ძლიერ ემძარება
ერთგული და ელო,
შრომა მას არ ეძარება,
არის სხსასელო.

მას ზარმაცე ეწიხლება,
სხვის ნამრომს არ ელის,
დაუსარელს უუვარს შრომა
თეისი ნორჩი სელით.

შ. სამადაშვილი

ჰაპლის შიშები

ყოველ საფსულს, როცა ვაძლები მწიფდება, სანდალას ამოწმებული აქვს თავისთვის ერთი ზატარა ვაძლის სე, რომელიც ბლომად ისხამს განსაკუთრებულ წითელ ვაძლებს. ამ ვაძლს საფსულის წითელ ვაძლს ეძახიან.

ძრავალ სხვადასხვა ჯიშის ვაძლს შორის სანდალას ვაძლი წითელ ღალივით ბრწყინავს სე სე. სანდალა ბაღში შესვლისთანავე ზირდაპირ ამ ვაძლისკენ გაეჩანება სოღმე და ჯოხს შესტეორცნის. თუცა ვაძლი ჯერ კიდევ არ არის მწიფე, მაგრამ სანდალამ იცის, რომ ის ტებილია და სურნელოვანი.

აი აკერ აკვისტომაც მოატანა. ცხელი, მზიანი დღეები დადგა. სანდალამ ჩვეულებრივად გასწია ბაღისაკენ, სადაც ბაბუა თადეოსი დილიდანვე გულმოდგინედ უვლიდა თითოეულ ხეხილის ძირს.

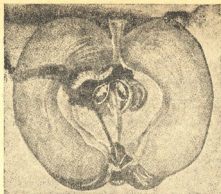
სანდალა სიხარულით შემოესვია ვაძლის ხეს, ცალი ხელი მარდად წამოაყლო ტოტს და აი, ის უკვე ვაძლის კენწეორსე მოექცა, საიდანაც მსუქანი მსით დატკბილული წითელი ვაძლები უცინოდენ მას და ესმაურებოდენ, ეძახდენ თავისკენ. სანდალამ გაშვერილი ტოტი მოიწია და ფრთხილად მოწევიტა საუკეთესო ვაძლი. უნდობა უბეში ჩაეკდო, მაგრამ ზირი საშინლად აუძეავდა, ჩაჯდა და ვაძლს ქეჭვა დაუწყო. როცა ნახევრად გადახეთქილი ვაძლი ზირისაკენ წაიღო შესაჭმელად. უცებ თვალი მოჭკრა ვაძლის გულში ჩაწოლილ მოყვითალო მატლს.

— ტუუ, დაწვევლილი! — საიდან გაჩნდა მანცა და მანცა შუაგულში!

დიდხანს შესცქეროდა სანდალა ცნობისმოყვარეობით შუაზე გახეთქილ ვაძლს, მაგრამ ვერ შეამჩნია კუნძის გასწვრივ ხემსის ოდენა სერული, რომელიც თითქმის ამოყვებულიყო.

— თუცა რა არის საზიზღარი, — გაიფიქრა მან, — ეს ზაწაწინა მატლი ხომ ამ სურნელოვანი ვაძლის შვილია?

სანდალამ მაშინ არ იცოდა, რომ ეს ზაწაწინა თეთრ-მოყვითალო მატლიც ისეთივე მუქთასორაა, ისეთივე ჰარა სიტია მისი ბაღისათვის, როგორც სარძაცი შვილი მშრომელი ოჯახისათვის.

რასაკვირველია, ამის შესახებ სწავლამ არაფერი არ იცოდა, მაგრამ ცნობისმოყვარეობა მანაც არ ასვენებდა, და როცა სექტემბრის ბოლოს სსუადასწეა ჯიშის ვაშლების მთელი კოლექცია შეაგროვა და კალათით ბაბუას დაუდგა წინ, არც მამინ დაავიწყდა მატლზე ფიქრი.

— ბაბუ, ვაშლის გულში საიდან ჩნდება ეს კუტი მატლი? კინაღამ შეეჭამე, — ასარსარდა სანდალა.

შვილიშვილის ხარხარზე თადეოსმა ჩიბუსის ტარი გამოიღო ჰირიდან და აიღო ერთი უვითელი ვაშლი, რომელშიც უფრო დიდი ფულურო გაეკეთებია მატლს.

— ღლებათ, ეს ვაშლი დღეს რომ არ მოგეწევიტა, ჩემო ბიჭუნი, მანაც ჩამოვარდებოდა ძირს.

— შერე, საიდან ჩნდება ეს მატლები? — სელმეორედ იკითხა სანდალამ.

— ამინდის ბრალა, შვილო. წელს გააღვამ სულ განაფუჭა ხესილები. აი, შესედე იმ თეთრ ვაშლს, როგორ გაიფუჭებოფოთლებისაგან. გააღვამ იცის ამნაირი მატლები, რომელნიც სრავენ ხარვავეს და ხაოფსაც.

ასეთი ზასუსი ვერ დაბამეოფილებდა სანდალას, მაგრამ ბაბუა თადეოსმა სხუნაირი ასსნა არ იცოდა. მან იცოდა მსოლოდ ამინდი და ამინდზე ამჯარებდა მოსაყლიანობის ბუდ-იდბელს. ბაბუა

თადეოზი არასოდეს არ სწავლავდა ვაძლის სეებს. სანამ უკვლავ
და სარობდა სესილი, მანამ უკვლიდა, შემხარ ტოტებს შესხვდა,
ძირზე ნაკელს მოუყრიდა და სხვა, მაგრამ როცა ხე განშეობდა,
მაშინვე მოჭრიდა და მის ადგილზე ახალ ნაშენს დარკავდა.

ასე მიმდინარეობდა ძველი დროიდანვე ბაბუა თადეოზის საქმი-
ანობა იმ ჰატარა ბაღში, სადაც თადეოზი რამდენიმე ათეულ ფუთ
ვაშლს ამხადებდა წლიდან-წლადღის.

მაგრამ ახლა სულ სხვაა, ჩემო ჰატარა შეითხველებო. ახლა
ამ სოფელში გლეხებმა კოლექტივი დააარსეს, და ბაბუა თადე-
ოზმაც თავისი ბაღი კოლექტივს შეუერთა.

— აი ჭკვიანი! — გაისმა ახალგაზრდებში მოხუცი თადეოზის
ქება.

— ქებას საქმე სჯობია, — დიმილთ წამოთქვა თადეოზმა, — სა-
ერთო ძალას შემოკრება სჭირდება.

მოხუცი თადეოზი მართლაც ჭკვიანი კაცია. მან იგონო თა-
ვისი ცხოვრების დასასრულის მოასლოვნება და ჰატარა შეილიშვი-
ლი სოფლის საერთო საქმეებში, კოლექტივში ჩაბა. ახლა სან-
დალას წითელი ვაშლის ირგვლივ კოლექტივის ვეებურთელა ბაღია
კაშლილი, რომელსაც ქალაქიდან გამოკსახნილი აგრონომი ჰა-
ლე უკლის.

კუშინ აგრონომ ჰაულეს მოსულამ სანდალას ისევ მოაკონა
მატლი. სანდალას სინარულს სასდვარი არ ჭქანდა, როცა აგრო-
ნომმა ჰაულემ აღუთქვა მას და მის ტოლ-ამხანაგებს — სხალ ვაშ-
ლის მტრებსე გესაუბრებითო.

განსაფხულის დილის გრილი ბორია სანამოფნოდ არსევდა
სოფელ ჰ-ის მწვანე ბაღასეულობას. ფოთლების კვირტებით და
ვავილების კოკრებით მორთულიყო ნახამთრი სეხილები. დაღეს-
ტნიდან ამოვარდნილ შსეს უხვად გაეშალა თბილი კაღთები. მინ-
დურებში უვითელი ზეჭლები დაფრინავდნენ. სოფელ ჰ-ის კოლექ-
ტივის ბაღში ბლომად შეკრებილიყვნენ ბავშვები, რომელნიც სი-
ძღვრით და ჟრიაშულით აურუებდნენ მიდამოს.

ბაგერ აგრონომი ჰაულეც გამაჩნდა. ბავშვები ქვილ-სივილით
შემოყვნივნენ მას. ჰაულეს გარძეო კვიცივით დატყობდნენ ბავშვები,

ეირნაძლას კოტრილობდენ, ესეოდენ აგრონომს. ჰაულე მოულოდ
ნელად გაუსწლტა ბაჟუჟებს სელდინ, ამაჟად აიძართა მოსოტრეტი
და შესძახა:

— შხად სართ?

— შხად ვართ!—ერთხმად გაისმა ჰასუსი და ქანდაკებასავით
ჩაშქრიჟდენ ბაჟუჟები.

ჰაულემ გასედა ბაღს, რომელსაც წინანდებურად აღარ სასლე-
რაჟდა ღობე და შესერი. ლაჟვარდ სიყრცეში ლურჯად გაშლილიყო
უსასლეო ფართობი, სადაც თავისუფლად ნაჟარდობდა დილის
ბორიო. იღვა ჟვავილების სურნელი და ირსეოდა ბაღას-ბუღასები.

— აბა მოძისძინეთ, ჩემო მეკობრებო,—მიძართა ჰაულემ ბაჟ-
უჟებს,—თქვენ ჟველანი გაიზრდებით, ისწავლით და განათლებით.
სოკი თქვენთაგანი ინჟინერი გამოვა, სოკი ექიმი, მასწავლებელი
და სხვა, მაგრამ თუ არ შეისწავლით ჩვენი ქვეყნის ბუნებრივ
მოკლენებს, არცერთ თქვენთაგანს არ ეცოდინება, როგორ ანადგუ-
რებენ ჩვენ ძეურნეობას ეს ჰაწაწინა ჰარასიტები, რომელთაც ასე
მშვიდად მოუკალათებიათ ვაშლების გულში, მის ფოთოლსა და
ღეროებსე. ამ ბოროტ არსებას ვაშლის ნაყოფიჭამიას ეძახიან.
განა მარტო ეს? ჩვენს ბაღებს ბეერი ამის მსეგავსი მტერი ჰქავს.
მაგრამ ჟურჯურობით ჩვენ საუბარი ვაშლებიდან დავიწყოთ. მე
ვიცი, ვაშლები თქვენ გიჟვართ. ჩვენში ბეერია სხეადანსევა ჟიძის
ვაშლი. თქვენ სიამოვნებით ჭამთ ამ ვაშლებს, მაგრამ ბეერმა თქვენ-
განმა არც კი იცის მისი სახელწოდება და ჟიძი. ეური დამიკდეთ:
თუ თქვენ ოდესმე მოგისდებათ ჰატარა და დიდი ლიასვის სეობის
დათვლიერება, ნახავთ თეთრ კალვილს, კანადის რენეტს, ბანანს,
უირიშულს, მაშანურ რენეტს, სარი-სინაპს, მაკალოს და სხვა, მა-
გრამ თუ ქსინის სეობაში გაივლით, თვალებს ამოგიწვავთ წითელი
კალვილი. არსებობს კიდევ სხვა ვაშლებიც: ბელ-ფლორი, კეხურა,
ლაგოდესის მაშანური რენეტი, კანდილ-სინაპი, თეთრი როსმა-
რინი, სირმა და ნაცრისფერი ფრანგული რენეტი. აი ჩვენი ქვე-
ყნის ვაშლები! როგორ წარმოიდგენდით თქვენ, რომ ეს ჰაწაწინა
მტელი აქ ჩამოთვლილი ვაშლებისათვის ისეთივე ჰარასიტია, რო-

კორც წარმადი ძეილი გლესის ოჯახისათვის. რასაკვირველია, ასლა ძეილი დრო აღარ არის. ამიტომ ხვენ დიდი ენერგიით უნდა შევუდგეთ კოლექტიური შეუწინააღმდეგებლად. უნდა მოვხალოთ უოველგვარი მანუებლები, მათ შორის ვაშლის ნაყოფიჭამიაც. ეს მატარა თეთრ-მოყვითალო მატლი, რომელიც მეტად მოხერხებულად სერეტს ვაშლს გვერდიდან ან ამოღრმავებული ჯამიდან, მიძერება შივ და იკვებება ვაშლის სორცით და თესლითაც. შირველი ათქვირების შემდეგ რომ გაეჭრათ სოკოერთი ვაშლი მუასე, გულიდან ევითელი მატლი ამოკორდება. ასეთი ვაშლები უდროოდ ვარდება შირს, ჩამოვარდნილი ვაშლებიდან მატლი კარეთ გამოდის, მიცოცავს ხესილის ღეროებზე და ებებს დასამალავ ადგილს, შემდეგ ისევე ასერხებს სალი ნაყოფის დასიანებას.

— უჰ, რა ეშმაკი ეოფილა! — წამოიძახეს ბავშვებმა.

— თქვენ ეს კიკვირთ? ეს არაფერია, — განაკრძო მავლემ, — უფრო საოცარია ამ მწიქანისტელა მატლის ეოფა-ცნოფრება. ის მთელ წამთარს მატლის სასით ატარებს, მისიში კი, როცა ბუნება ათასფერად ელვარებს, ეს მატლი კუტდება და შემდეგ ორი კვირის განმავლობაში ჩნდება ჰეწელა. როცა ჰეწელები გამოფრინდებიან, იმ წამსვე ნაყოფზე დაიწეებენ კვერცხების დებას. რამდენიმე დღის შემდეგ ისევე იწეებიან მატლები. ეს მატლები ორი-სამი კვირის შემდეგ ისევე კუტდებიან, და ასე წარმოიშობა მთელი საფსულის გან-

მცლობაში ამ მკვებლებს ორი თაობა, ძველ ადგილებში კი ერთი. სექტემბრის შუაქმდის ისინი წუწნიან ვაშლებს და სხვა ნაყოფსაც, შუა სექტემბრიდან კი მშვიდად ემზადებიან ზამთრისთვის მოსასვენებლად. სომ სედავთ, ჩემო ჰატარებო, რომ მართლაც ემაკები უოფილან ეს ჰაწაწინა თეთრ-მოყვითალო მატლები.

— დაილაღეთ?— შეეკითხა ჰაულე ბავშვებს.

— არა...

— არა...

— გვიამბეთ...

— გვიამბეთ...

აქრიაშულდა უოჯელი მსრიდან ბავშვების წკრიალა ხმები. ჰაულემ გუდაფურცლა ღაძას უდაში ჩასმული წიგნი.

— განა მარტო ამ მატლით ამოიწურება ვაშლის მტრები? ვაშლს კიდევ ბევრი მტერი ჰქვავს, მაგრამ მათ შესახებ შემდეგ ვიხასოთ...

(დასასრული იქნება)

მიმქალი.

სხვაგვარი გაზაფხული

ახლა მვირად დირს წამიც:
მზე მინდურად სსივებს ქარგავს.
ეს გაზაფხული მაინც
წარსულ გაზაფხულს არ ჰგავს.

მტერი იღრწობა ბრასით,
ველი გემისთვის იბრძვის,
მოდის დამკვრელი რაში
სოციალისტურ მინდურის.

მინდორად, ბიჭებო, ეველა,
დადუხასოთ ,,ჭარბალაღე
მოსავალს უნდა შევლა,
კოლექტივს მოვსპარე!

* *
*

ველს კოლექტიველ მშათა
გუგუნთი შექოვსმა:
,,იეზუ, მინდორო, მსადა,
თესვა იწეება, თესვა!“

გ. კალანდაძე.

პირველი მოწაფე გოგონა

პიესა ორ მოქმედებად ინტერ-
მედებიით.

მოქმედებენ:

- დედა — 1
- დედა — 2
- გოგონა — 1
- გოგონა — 2
- ბიჭი — 1
- ბიჭი — 2

ეს ექვსივე როლი შეუძლია სამმა
მოწაფემ შეასრულოს.

სამ ინტერმედიაში, **შესავალში**,
შუაში და **ბოლოში** მოქმედებს აქ-
ტებთა კოლექტივი არა ნაკლებ სამი
კაცისა. ინტერმედიათა ტექსტა უნდა
დაიყოს ხმებზე და წაიკითხოს ფიზ-
კულტურის მოძრაობის მიხედვით.

მოქმედება წარმოებს: პირველი სუ-
რათი 1910 წელს, მეორე 1933 წელს,

დროს მიხედვით იცვლება ოთახის
მოწყობილობაც და მონაწილეების
ტანისამოსიც.

პირველ სურათში — ლარიბულად
მოწყობილი ოთახია, მეშანურად
მორთული, კუთხეში ხატი ჰკიდია.
დედა, უდროოდ დაბერებული, თბილი
შალით და გრძელი კაბით არის. გო-
გონას გიჟნაზის უწო ყავისუფრი
ან ლურჯი კაბა აცევა და თეთრი
ან შავი წინსაფარი აქვს აფარებული.
გრძელ გაშლილ თმაში ბანტა აქვს
გაკეთებული. ბიჭი გიჟნაზიელის
ახალთ-ახალ მუნდირშია გამოწყო-
ბილი. ქუღზე გერბი აქვს.

მეორე სურათში — ოთახი მუშათა
ახალ სახლში, უბრალოდ, კულტურუ-
ლად მორთული. დედას ახალგაზრდა
შესახედლობა აქვს, გოგონა და ბიჭი
პიონერებია.

ამტყებები ჩეულებრივ ტანისაშო-
სით არიან, მუშაობენ ავანსცენაზე.
ფარდა საჭიროა, მაგრამ, თუ არ არის,
შეიძლება სცენის მოწყობის შეცვ-
ლის დროს სინათლე გაიქროს ან და
(მართალია, ეს ძნელია, მაგრამ უფრო
საინტერესოა) მოწყობილობის შეცვ-
ლა მოაწყონ ამტყებებმა, რომლებიც
მოწყობილობის გადადგმის დროს წარ-
მოატყემენ შუა ინტერმედის სი-
ტყებს.

ინტერმედის შესავალი.

დღეს სიტყვა „სკოლა“
გვიჩქროლებს გულებს,
დღეს სიტყვა „სკოლა“
ლიმსა გვგვრის ყველას,
დღეს ჩვენს სკოლაში
სწავლა და შრომა
სახალისოა, ვით რბენა ველად.
მაგრამ წარსულში
სხვაგვარად იყო,
წარსულში ბავშვებს სწავლა ტანჯავ-
და,

რადგანაც კოდნის
შეძენის ნაცვლად
დაზვირება მათ ტვინს ქანცავდა.
რა მოსაწყენი, რა უხალისო,
უინტერესო გაკვეთილები,
ცემა, წამება, წყევლა, ყვირილი
გამხეცებული მასწავლებლების!
და ისინი კი, რომლებიც მხოლოდ
პურით და წყალით იკვებებოდნენ,
მასწავლებლების სასიამოვნოდ
სულ ზვირობდნენ და ზვირობდნენ...

სუ-ათი პირველი.

გოგონა უზის მაგიდას ღია ფან-
ჯარასთან, მაგიდაზე მათლაფა დგას
და ხელუხლებელი პურის ნაქერი
დევს.

გოგონა. (ქანაობით ამბობს სი-
ტყებს გაბმულად, შეუჩერებლივ,
ერთსა და იმავე კილოზე):

1861 წელს იმპერატორმა ალექსან-
დრე II გაათავისუფლა გლეხობა
ბატონყმობისაგან... ბატონყმობისაგან
1861 წელს იმპერატორმა ალექსან-
დრე II გაათავისუფლა გლეხობა... ბა-
ტონყმობისაგან. ამ მოწყალეობისა-
თვის... ამ მოწყალეობისათვის...

(შემოდის დედა)

დედა. თინიკო, შვილო, წვენი
შეჭამე?

გოგონა. მოწყალეობისათვის... მო-
წყალეობისათვის მადლიერმა შთამომავ-
ლობამ...

დედა. სრულიად არაა მადლიერი.
დღემ ამ შთამომავალს წვენი მო-
უტანა და მან ზელი არ ახლო.

გოგონა. დედილო, ნუ მიშლი!
მადლიერმა შთამომავლობამ მას „გა-
მათავისუფლებელი“ უწოდა.

დედა. გამათავისუფლებელი! ნეტავი
შენ გაგათავისუფლოს ვინმემ.

გოგონა. დედილო, აბა, ნუ მიშლი,
გენაცვალე!

დედა. შე შენ გეკითხები: დღეს რა
სჭამე მეთქი!

გოგონა. დილით ჩაი დაელიე.

დედა. ეს იყო და ეს. კარაქწასმული
პური რატომ არ წაიღე გიმნაზიაში?
დაგაიწყდა?

გოგონა. არა, დედილო, გიმნაზიაში
სად მკალია პურის საჭმელად.

დედა. დასვენების დროს შეჭამდი.

გოგონა. დედილო, მე დასვენებაზეც
არა მაქვს დრო.

დედა. (ხელების საესავით) დრო
არა გაქვს! ნეტავი რას აკეთებ დასვე-
ნების დროს?!

გოგონა. ვაკვეთილებს ვსწავლობ! დედა, ერთი ამას უყურეთ! შინ სწავლობს, გიმნაზიაში სწავლობს, დღე სწავლობს, ღამე სწავლობს, დასვენებაზე სწავლობს!

გოგონა. ჰო და, ვსწავლობ. სამაგიეროდ პირველი მოწაფე ვარ.

დედა. სამაგიეროდ ფერი არა გაქვს და ხორცი, დაღლილი ხარ, ავადმყოფი, ვეუბნებოდი მამაშენს ნუ შეიყვან გიმნაზიაში მეთქი, რა ჩვენი საქმეა გიმნაზია, რა საქირთა ჩვენთვის? ეე სამრევლო სკოლა გავათავე, და საკმარისია, ხომ ეცხოვრობ.

გოგონა. საკმაოა? ცხოვრობ? არა, დედა, მე სხვანაირად მინდა ვიცხოვრო.

დედა. სხვანაირად?

გოგონა. სხვანაირად! სხვანაირად! მე, დედა, არ მინდა სადილები ეხარშო, არ მინდა ვრეცხო, არ მინდა იატაკები ვწმინდო. მე მინდა ვიშახურო და ბევრი, დიდი ხელფასი ავიღო.

დედა. დიდი ხელფასი აიღო? როგორ?

გოგონა. ცოდნით. მე, დედა, სწავლული ვიქნები. სწავლულები საქირთა. სწავლულებს კარგ ხელფასს აძლევენ. ნუ მიშლი, დედილო! (ყურებს იცობს) მანიფესტში... მანიფესტში, რომელიც მეფე გამათავისუფლებდებოდა...

დედა. შექაშე წვენი.

გოგონა. დედილო! ნუ მიშლი მეთქი! შემდეგი სიტყვები იყა: პირჯვარი ვადმოისახე... პირჯვარი ვადმოისახე...

დედა. ოჰ, ღმერთო ჩემო! (ხენწვის კოტა ხანს კიდევ დგას და მიდის).

გოგონა. (ზეპირობს. სიტყვებთან დათან რაღაც გაურკვეველ ბუტ ბუტად იქცევა)... მართლმადიდებელი... მართლმადიდებელი... ხალხო და მოუწოდე ღვთის... ღვთის... ბბბ... ტრრრ... ბეეე...

(პატარა პალზის შემდეგ ფანჯარაში შემოვარდება და მაგიდაზე ეცემა პატარა შტოების ნატეხები. გოგონა ჯერ ვერ ამჩნევს, მერმე აიხედავს ზევით).

გოგონა. ნუ მიშლი!

(აბალთ-აბალი ტანისამოსით მორთული გიმნაზიელი შემოხტება ფანჯარაში და ჯდება ფანჯარაზე).

ბიჭი. ზეპირობით ტანჯულო, წამოდი, ვისეირნოთ.

გოგონა. არ შემიძლია.

ბიჭი. ვაკვეთილებს ამზადებ?

გოგონა. ვამზადებ.

ბიჭი. მე კი არ ვამზადებ. ჩემთან რეპეტიტორი მოვიდა — ვაგვადე... თავი მომბეზრა.

გოგონა. შენ რა გიკირს: რეპეტიტორი გყვს. მე კი თვითონ უნდა...

ბიჭი. მერე რა, რეპეტიტორი კარგია თუ?

გოგონა. რა ცუდია. გეხმარება და სწავლას ვიადვილებს. სულ ხუთები გაყავს.

ბიჭი. (ფანჯრიდან ოთახში გადმოხტება) ხუთები? მე მხოლოდ ერთხელ დამისვეს ოთხი, რაში... ჰო, გეომეტრიაში. ამხანაგებისაგან გადავიწერე ამოცანა... ხუთები! სამის მეტი არასოდეს არ მქონია.

გოგონა. მე კი სულ ხუთები მაქვს ყველაფერში. პირველი მოწაფე ვარ.

ბიჭი. მეც პირველი ვარ — ბოლოდან.

გოგონა. როგორ უნდა გაათავო ვინაზნია? ატესტატს არ მოგცემენ.

ბიჭი. მე არ მოჰკემენ? მამაჩემი დირექტორთან წავა, ან მინისტრთან... ან კარგად ჩაუჩხრიალებს ვინმეს ხელში...

გოგონა. როგორ ჩაუჩხრიალებს?.

ბიჭი. პირველი მოწაფე ხარ და არაფერი კი არ იცი! ჩაუჩხრიალებს ნიშნავს,—ვინმეს ქრთამს მისცემს. მამაჩემი ყოველთვის აძლევს ქრთამს-მამაჩემმა რკინისგზა ქრთამებით ააშენა.

გოგონა. ისე გამოდის, რომ ატესტატს შენ ფულით ყიდულობ.

ბიჭი. დიდაც ვიყიდი.

გოგონა. სულერთია, არაფერი გეცოდინება, ატესტატი გეჩნება, მაგრამ ცოდნით კი არაფერი გეცოდინება.

ბიჭი. მერე, რათ მინდა ვიცოდე, ჩემთვის ცოდნა საჭირო არაა, მამაჩემი მდიდარია.

გოგონა. (გაჯავრებული) მამაჩემი კი ღარიბია... წადი აქედან! ნუ მიშლი სწავლას: მე ატესტატს არავინ მიყიდის... მე თვითონ უნდა მივიღო ატესტატი.

ბიჭი. მერე, რად გინდა ატესტატი?

გოგონა. კურსებზე წავალ, ქალეპის კურსებზე. სწავლული გავხდები, პროფესორი.

ბიჭი. პროფესორი? შენ?!

გოგონა. მე.

ბიჭი. პროფესორი გავხდები?

გოგონა. გავხდები, გავხდები.

ბიჭი. მევე კიტრის პროფესორი?

გოგონა. ბრიყვი!

ბიჭი. მე ბრიყვა არ გახლავარ, არ ვხეპრობ. არ ვცდილობ პირველ მოწაფედ გავქვრე. შენ კი პროფესო-

რობას აპირებ, მზარეულის შვილი და უცებ პროფესორი!

გოგონა. მზარეულის, მზარეულის კი არა.

ბიჭი. მზარეულია.

გოგონა. დედაჩემი უფროსი მზარეულია.

ბიჭი. სულერთია, უფროსი თუ უმცროსი მზარეული, თქვენ ყველას პროფესორად გინდათ გაქვრეთ. შენ გგონია გავიშვებენ?

გოგონა. თუ კარგად ვისწავლი გამოიშვებენ, თუ პირველი მოწაფე ვიქნები.

ბიჭი. გავიშვებენ, როგორ არა. ნამდვილი პროფესორი შენ, მზარეულის შვილს, ხელსაც კი არ ჩამოგართმევს.

გოგონა. ჩამომართმევს, ჩამომართმევს! შენ საძაგელი ბიჭი ხარ! ბოროტი... შენ... შენ (ტირის).

ბიჭი. მტირალა! ზეპირა! (გადახტება ფანჯარაში) მე მამაჩემის ფულით შენზე უფრო უწინ გავხდები პროფესორი, მზარეულის შვილი! (პალუზა, გოგონა მარტოა, ტირის, მერე სლუჯუნით განავრძობს ზეპირობას).

გოგონა. დიდმა რეფორმებმა... რეფორმებმა, რომელიც მევე აღექვსანდრე II ჩაატარა... ჩაატარა... იქნება მართალია რაც თქვა ბიჭმა? „შეუშუსუბუქა...“ თუ მას ყველაფერი შეუძლია ფულით მოახერხოს და მე, მე კი სულერთია, ვერაფერს გავწყობ! გლუხებს ცხოვრება... გლუხებს და მშრომელ ხალხს, მზარეულის შვილი... არცერთი პროფესორი ხელს არ ჩამოგართმევს... (ტირის).

ინტერმედია მეორე.

ამტეხები. (აჰანსცენაზე).

ჩვენგან შორს არის ახლა ის წლები, წლები, რომლებიც არ დაბრუნდება, როცა ატესტატს გიმნაზიისას ლარიბის შვილი ხელთ ვერ იგდება. ჩვენგან შორს არის ახლა ის დრონი, დრონი, რომელიც არ გაცოკხლდება, როცა ცხოვრება ხელთ ეპყრა იმას, ვისაც ფულები უჩარიალებდა. მაგრამ ახლა კი, ჩვენს ნათელ დროში, აღარ არიან შვილები მდიდრის, და სხვებთან ერთად ლარიბის შვილი გამარჯვებისკენ მტკიცედ, მხნედ მიქრის,

სურათი მეორე.

(ოთახის მოწყობილობა ნაჩვენები შესავალ შენიშენებში).

გოგონა. (შემობრბის, ხელში გაზეთი უქირაეს) დედა, დედა, დედიკო, დედა!

დედა. რა მოხდა?

გოგონა. (მივარდება დედას და ეხვევა) დედიკო, რა ყოჩაღი მყავხარ, როგორი შესანიშნავი დედა მყავხარ!

დედა. რა იყო?

გოგონა. დღევანდელი „კომუნისტი“ ნახე?

დედა. არა, ვახ. „მუშა“ დილით წავიკითხე, მაგრამ „კომუნისტი“ კი ვერ მოვასწარი.

გოგონა. ვერ მოასწარი? ვერ მოასწარი! იქ კი შენზე წერია აი, ნახე, სურათიც არის! „სახალხო კვების დამკვერელი, პირველი ფაბრიკა-სამზარეულოს დირექტორი“ — შენი ცხოვრება არის აწერილი. მერე რა საინტერესო ყოფილა შენი ცხოვრება დედა, შენ გიმნაზიაში სწავლობდი!

დედა. ვსწავლობდი მეოცხე კლასამდის?

გოგონა მერე?

დედა. მერე იძულებული გახდით მიმოტოვებია.

გოგონა. დედილო, ცუდად სწავლობდი?

დედა. ცუდად? მე, შვილო, პირველი მოწაფე ვიყავი!

გოგონა. მაშ რაღად მიატოვე?

დედა. იმიტომ, რომ მზარეულის შვილი ვიყავი, ფული არ მქონდა.

გოგონა. ფული. ვანა სწავლისათვის...

დედა. საჭირო იყო ფული. ფული უნდა გეხადა, სახელმძღვანელოები უნდა გვეყიდა, წიგნები, რვეულები, ფორმის ტანისამოსი შეგვეყიდა და აი ხედავ...

გოგონა. დედა, ძალიან ძნელი იყო პირველ მოწაფედ გახდომა?

დედა. ოჰ, ძნელი იყო, ვზეპირობდი დღე და ღამე.

გოგონა. ზეპირობდი? რატომ?

დედა. თბოულობდენ, ასე გვასწავლიდენ. ყველაფერ სისულელეს გვასწავლიდენ.

გოგონა. ჩვენ კი სრულიად არ ვზეპირობთ და სისულელეებსაც არ გვასწავლიან, ძალიან საინტერესო სწავლია.

დედა. თქვენ ჯგუფში პირველი მოწაფე არის?

გოგონა პირველი მოწაფე? ჩვენ ასე არ ვეძანით, ჩვენ, დედილო, გვაყავს სწავლაში დამკვერლები.

დედა. ვინა?

(ბიჭი შემობტება ოთახში ფანჯრიდან).

ბიჭი. თინიკო, თინიკო, ჩვენზე დაბეჭდეს.

დედა. ვინ ჩვენზე?

ბიჭი. ჩემზე და აი იმაზე. აი „პიონერიში“. აი ნახე: „სკოლის სწავლის დამკვერთლები“. აი სურათებიც. თინა პაულიაშვილი შენ ხარ; ლეო თელიაშვილი მე ვარ.

დედა. მხოლოდ ცხვირი როგორც დაე შენსას არ ჰგავს.

ბიჭი. არა უშავს. აქ აწერია: „ლეო თელიაშვილი“. თინა ჰგავს?

დედა ჰგავს. (მოეხევეა თინას) აი ვინ ყოფილა ჯგუფში პირველი მოწაფე.

გოგონა. დამკვერელი.

დედა. მართალია, დამკვერელი, ეს ერთი და იგივე როდია.

გოგონა. მაშ, ჩვენ როდი ვზეპირობთ.

ბიჭი. ვზეპირობთ? რისთვის? ჩვენ ყურადღებით ვუსმენთ მასწავლებელს და ყოველთვის ვამზადებთ გაკვეთილებს შინ.

გოგონა. და სრულიადაც ძნელი არ არის.

ბიჭი. სრულიადაც არ არის ძნელი. ჩვენ ჩამორჩენილების დახმარებასაც ვასწავრებთ.

დედა. (ეხვევა ორივეს) უმთავრესი კი ისაა, რომ თქვენ იცით, თქვენი სწავლა საჭიროა ჩვენი ქვეყნისათვის; ჩვენი მშენებლობისათვის; თქვენსავე წმუნებული ხართ, რომ თქვენი ცოდნა დაგეხმარებათ ცხოვრებაში, რომ იმუშაოთ და იბრძოლოთ კაცობრიობის დიადი მომავლისათვის.

ინტერმედია მესამე.

(ავანსცენაზე)

ამტეხები. ამზანაგებო, დრო მიფორჩავეს როგორც ფრინველი,

მაშ მხიარულად შემოვსძაბოთ ეს მხნე სიმღერა;

ჩვენ — მოსწავლენი — დღეს უაზროდ აღარ ვზეპირობთ,

დღეს ნორჩი ტენი პატარების სწრაფად იზრდება.

ჩვენ გვიშენებენ ახალ საბლებს სკოლებსისათვის,

ჩვენ ხელს გვიწყობენ, რომ ვისწავლოთ უფრო ბუკითად;

ჩვენ — მოწაფენი, დამკვერელები; და მუყაითინი, —

ყველა ვასრულებთ დავადებებს მუდამ პირნათლიდ.

ნ. ნ.

რედაქციის მისამართი: ტფილისი, აღმასკომის ქ., № 7. სახელგამი.

პ/მგ. რედაქტორი: ირ. აბაშიძე.
პ/მგ. მდივანი: ელ. აგლაძე.

სახელგამის მე-2 სტამბა. ტფილისი. ლენინის ქუჩა, № 3.
ტირაჟი 3.500 შეკვეთა 536. მთავლ. რ/მ. № 957.

